

Naputánjáró

A MOLDVAI MAGYAR OKTATÁS HÍRLEVELE 2015. november

Aki eddig nem tudta, mára megláthatja, mit tudnak a kicsi csángók!

Fölszállott a páva Csángóföldön is

Kevés olyan sikerre emlékezünk a magyar televíziózás történetében, mint amelyet a *Fölszállott a páva* című műsor aratott. Az MTVA, a Duna Televízió és a Hagyományok Háza 2012 tavaszán hirdette meg először népzene- és néptánc vetélkedőjét, de nem gondoltuk volna, hogy egyszer 6 és 14 év közötti a gyerekek számára is megrendezik, és hogy erre ötszázötvenen jelentkeznek, köztük 52 csángó leány és fiú. Lenyűgözően lelkeseek, szépek, tehetségesek.

A bátrak az autentikus magyar népzene, néptánc és népdal bármely tájegységhez és a magyarországi nemzetiségek helyi hagyományaihoz kötődő produkciókkal jelentkeztek. A területi selejtezők 2015 tavaszán zajlottak, a kiválasztott 48 produkció szereplői nyári előkészítő táborozáson vettek részt, a döntőket pedig novemberben és decemberben láthatja a közönség. A legtöbben az énekes szólista kategóriában regisztráltak, de szép számmal jelentkeztek néptáncgyüttesek, táncos párok és táncos szólisták is, összesen több mint 2400 gyerek. A szakmai zsűri interneten beküldött videók alapján döntötte el, melyik produkció mehet tovább a területi selejtezőkre.

A jelentekzők között voltak a mi csángó gyerekeink is:
PUSZTINÁBÓL: *Pusztinai Énekegyüttes* 7 fővel, 7 énekes szólista, 3 furulya szólista, 4 fős furulya együttes
MAGYARFALUBÓL: 3 egyéni énekes, 3 énekes szólista,
LÁBNYIKBÓL: a 4 tagú *Lábnnyiki Cinkák* énekegyüttes
KÜLSŐREKECSINBÓL: 1 egyéni énekes és a *Külsőrekecsini „Naputánjáró” Néptáncsoport* 20 táncossal és 2 fős zenekarral.
KÓSTELEKRŐL: 1 énekes, ő Vrencsán Anita, aki máris továbbjutott a középdöntőbe.
Nagy szeretettel és büszkeséggel néztük őket a tv közvetítésekben, és csak azt kívánjuk, hogy ez a páva, ha már felszállt, repüljön sokáig Csángóföld felett!

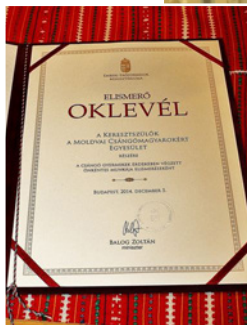
PÁKOZDI JUDIT

FOTÓK: KELEMEN GÁBOR

Miniszteri kitüntetést kapott a keresztszülők egyesülete

Az Emberi Erőforrások minisztere miniszteri elismerő oklevélben részesítette a *Keresztszülők a Moldvai Csángómagyarokért Egyesületet* a csángó gyermekek magyar taníttatásának érdekében végzett, sok évi, önkéntes munkájáért. Az ünnepélyes átadására az Emberi Erőforrások minisztériumának Tükörtermében 2014. december 19-én került sor. Az oklevelet *Novák Katalin* a minisztérium Család- és ifjúságügyért felelős államtitkára adta át az egyesület elnökének *Pákozdi Judit*nak és alelnökének *Willemse Jolandának*.

A Petrás Incze János Díj idei kitüntetettje: Kallós Zoltán

A Moldvai Magyar Oktatásért Alapítvány 2014-ben hozta létre a *Petrás Incze János Díjat* azzal a céllal, hogy egyrészt tisztelegjen a 200 éve született csángó minorita pap, szerzetes és néprajzkutató életműve előtt, másrészt azért, hogy évente egy alkalommal elismerje egy kiemelkedő személyiség munkásságát, melyet az alapítvány célkitűzése, a moldvai csángóság megmaradásának érdekében fejtett ki. A díjat ebben az évben *Kallós Zoltán* Kossuth-díjas erdélyi magyar néprajzkutató, népzene gyűjtő, a Nemzet Művésze, a Magyar Művészeti Akadémia Népművészeti, Néprajzi Tagozatának tagja kapta a csángók körében végzett kiemelkedő néprajzkutatói és népzene gyűjtői munkásságáért. A díjat és a vele járó Petrás Mária kerámiát, valamint, pénzjutalmat otthonában Válaszúton adta át a tudósnek *dr. Legeza László*, az alapítvány kuratóriumának elnöke.

Csángók a könyvünnepen a Budai Várban

A Szentháromság téren 2015. szeptember 4-én 13. alkalommal rendezték meg *A Magyar Nyelv és a Magyar Könyv Ünnepe*t. Ezúttal a moldvai csángómagyaroké volt a főszerep a színpadokon és a könyves standokon is. Díszvendég *Tytti Isohookana-Asunmaa* asszony volt, egykori finn kulturális és oktatási miniszter, aki az Európa Tanács Kulturális, Tudományos és Oktatási Bizottságának tagjaként elsőként készített

olyan jelentést, amely európai fórumon mutatta be a csángó közösség valós helyzetét. Magyarul megjelent *Csángó körkép* című könyvét dedikál-

ta. Kitoró lelkesedés fogadta a Mátyás templom előtt megrendezett Moldvai menyekező-előadást is, ahol a táncosok között *Petrás Mária* mellett *Klézséről*, *Somoskáról*, *Külsőrekecsinből*, *Forrófalváról* érkezett táncosokat láthattunk.

Ünnepi gondolatok 2015 végén

A valódi ünnep: az idő és az öröklét érintkezése. Igaz, csak pillanatra tarthat, órákra vagy pillanatokra, de nélkül a „pillanat” nélkül pusztá körforgásba merül vissza naptárunk.

(Pilinszky János)

Igen, kell ünnepelnünk! Van rá okunk, hisz egyrészt tízéves a „Keresztzülői program”, másrészt ismét eltelt egy önzetlen munkával teli esztendő, mely során ismételten alkalmunk volt hozzájárulni egy nemes és hazafias tevékenységhez, a tanulni vágyó gyermekek segítése, támogatása révén.

Munkánk, áldozatvállalásunk eredményeképpen olyan gyermekek kerültek hozzánk, családjukhoz és nemzetükhöz közelebb, akiknek őseit a sors a Kárpát-medencén kívülre sodorta, de akik ennek ellenére hűségesen megőrizték magyar nyelvüket, szokásaikat. Mindez kinccsé vált, mert földrajzi távolságuk miatt nem érintették őket a nyelvújítások és egyéb változások.

Ám egyszer csak elérte őket is a globalizáció. Az Európai Unióhoz való csatlakozással lehetőségük nyílt elhagyni szülőföldjüket, a családfők jelentős része külföldön keresett és talált munkát. A szabadság hatalmas érték, és fontos, hogy mindenki számára elérhető legyen!

Megismerni más népeket, nyelveket, kultúrákat, meg tapasztalni a tudományok fejlődését, a műszaki haladást, mindez nagyon jó, de csak akkor, ha a megismerés együtt jár a megőrzéssel és megismertetéssel!

Csángómagyar testvéreink birtokában vannak egy ősi magyar kincstárnak, ami a mindennapi életük része, s talán ezért észre sem veszik, könnyen lecserelelik a divatos irányzatok özönvízszerű diktátumaival.

Segíteni kell őket e kincstár megőrzésében!

Ebben nem vagyunk egyedül. A múlt nagyjai: *Petrás Incze János, Domokos Pál Péter*, majd *Kallós Zoltán* néprajztudós, *Petrás Mária* keramikus művész, népdalénekes, *Iancu Laura* író, néprajzkutató, *Csoma Gergely* fotográfus, vagy Moldvában *Nyisztor Ilona* népdalénekes, *Duma András* író, *Nyisztor Tinka* etnográfus és sokan mások mögöttünk állnak, velünk tartanak. Ha sokan vagyunk, jobban megoszlik a tevékenység, és nagyobb a hatékonysága. Akár az imának.

Ezért is fontos, hogy együtt, egymást segítve, egymásban megbízva tegyünk jót, és időnként megállva egy pillanatra, együtt ünnepeljünk.

LEGEZA LÁSZLÓ
AMMOA elnök

Karácsonyi számláló

*Legközelebb, ha arra járok
ismét keresztet vetek.*

*Egyet, aztán kettőt –
kimosom reggelig az időt.
Világos lesz, és deres tél,
fehér reggel,
fehér szalma az istállóba.*

*Hóval jön az ég – ha jön még
valaha –*

az ég Emberfia.

Megkérdi: Hány óra van a földön?

Hat múltott – válaszolom,

és néhány átaludt órával megtoldom:

Hatnál is többet elhallgattam...

Keletre néz, a Szeretig ellát.

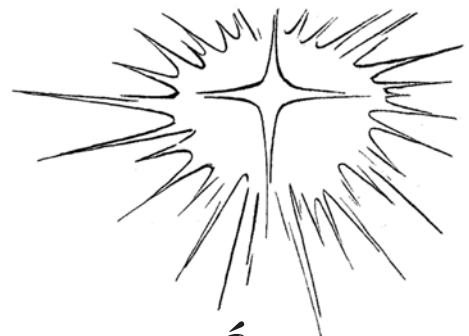
*Korán jöttél, mondanám, elnémult anyanyelven. És
váratlan.*

Még egy napot,

kettőt, hármát, adj, ha van!

Gyalogút vezet át a szoknyás Kárpátokon,

Ott van, amiért jöttél, amivel tartozom.

Aldott

*karácsonyi ünnepeket
és boldog új esztendőt
kívánunk!*

Egy szervezet története, melynek munkája nélkül, ma nem tanulhatná több mint kétezer csángó kisgyermek anyanyelvét.

Tízéves A Moldvai Magyar Oktatásért Alapítvány

A budapesti *Teleki Pál Baráti Kör* ill. Alapítvány egyetemista és főiskolás hallgatói 1993-ban kezdték Moldvában a magyar nyelv tanítását, sokszor az utcán, padokon. A tanítást később sokan folytatták, ennek ellenére napjainkban a kisgyerekek egy része már a családban sem beszéli anyanyelvét. Tanításuk szervezettebb folytatására vállalkozott néhány lelkes tanár 2000-ben, amikor kis falusi magánháznál elindították a délutánonként működő magyar oktatási programot. Eredményeit tapasztalva 2005-ben *Böjte Csaba* testvér biztatására meghirdették Magyarország szerte a „*Legyen Ön is keresztapa, keresztanya*” mozgalmat, ami azt jelentette, hogy jelképesen vállalni lehetett egy-egy csángó gyermek keresztszülőségét, magyar oktatásának anyagi fedezetét. A program keretében mindazok a természetes és jogi személyek, akik annak céljával egyetértenek, anyagilag támogathatják csángómagyar gyermekek oktatását, tanítási költségeiket, illetve személyes kapcsolatot alakíthatnak ki a „keresztgyermekkel”.

A PROGRAM JOBB FINANSZÍROZHATÓSÁGA érdekében a 2005. év folyamán *Petrás Mária* és fia, *Petrás Róbert* létrehozták A Moldvai Magyar Oktatásért Alapítványt (AMMOA-t), amelynek elsődleges célja a moldvai csángómagyar gyermekek

iskolai rendszerű és azon kívüli oktatásának, valamint egyéb kulturális és szociális programok támogatása. Az AMMOA a magyar jogszabályok alapján működő szervezet. Az oktatás szakmai munkáját felügyelő és szervező moldvai társszervezete kezdetben a Moldvai Csángómagyarok Szövetsége (MCSMSZ) volt, 2012-től pedig a Romániai Magyar Pedagógusok Szövetsége (RMPSZ). Mindkettő a román törvények hatálya alá tartozik. A program indításakor az MCSMSZ és az AMMOA megegyeztek a feladatokban. E szerint az AMMOA legfőbb tevékenysége a támogatások gyűjtése, továbbítása, újabb források felkutatása és bevonása, valamint a támogatások felhasználásának ellenőrzése. Az MCSMSZ feladata az oktatási stratégia elkészítése, a programok szervezése és lebonyolítása, döntéshozatal a támogatások felhasználására, elszámolás a támogatók felé. Időközben a Magyar Állam is csatlakozott a programhoz, napjainkban az állami támogatás a program jelentős részét képezi.

AZ AMMOA MEGALAPÍTÁSA UTÁN az oktatási program hamar népszerű lett, hála a segítőkész magyar családoknak, gyorsan fejlődött. Egyre több moldvai faluba érkezett magyar tanár vagy hagyományörző, aki vállalta az olykor bizony nehéz körülmények közötti életet, tanítást, sokszor a hivatalos akadályoztatást, jobb esetben a megtűrést. A tanárok gyermekek és haza iránti szeretete azonban legyőzte és legyőzi a nehézségeket, aminek eredményeként számos kimagasló eredménnyel büszkélkedhetünk. Kezdetben 2–3 faluban tanítottak magyarul, ma (a 2015/16-os tanévben) 29 faluban több mint kétezer gyermek tanulhatja ősei nyelvét és szokásait 47 tanár és hagyományörző segítségével.

Az AMMOA az alapításától 2014. december 31-ig a moldvai magyar oktatás közvetlen támogatására összesen 461 millió forintot fordított, mely összegből 394 millió forintot a keresztszülők és a támogatók fizettek be. Ezen idő alatt összesen 2487 keresztszülő és 3420 csángó gyermek vett részt a programban.

Az alapítvány az időközben megalakult *Keresztszülők a*

Hová tart a Csángó Továbbtanulók Közössége?

Szeptemberben az idei tanévet 45 diák kezdte közösségünkben, köztük 13 lelkes kilencedikes kisdiaák is, akik Diószeg, Somoska, Külsőrekecsin, Lábnyik, Kostelek és Gyimesbük falvakból jöttek.

A korrepetáló tanárokkal közösen, mi nevelők nagy figyelmet fordítunk arra, hogy felzárkóztatásuk őket, és megkönnyítsük a beilleszkedésüket. Számos külön foglalkozást, korrepetálást szervezünk nekik, amik szintén ezt a célt szolgálják.

Idén 9 tizenkettedikes diákunk készül az érettségi vizsgákra. Számukra már megkezdődtek a felkészítőket matematikából, biológiából és angolból. További felkészítőket szervezünk földrajzból és magyar irodalomból is.

A 2014/2015-ös tanév végén 18 diákunk érettségizett, közülük nyolcan tették le sikeresen a vizsgákat. Összel felsőfokú tanulmányaikat öten kezdték el, hárman Budapesten a *Balassi Bálint Intézetben*, ketten itt Csíkszeredában a *Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetemen*. Ők öten, és azok a csángó diákok, akik más egyetemeken, főiskolákon tanulnak, jó példát jelentenek a most pályaválasztás előtt álló diákjainknak. Remélem a jövőben is többen választják ezt az utat az érettségi megszerzése után.

Moldvai Csángómagyarokért Egyesülettel (KEMCSE), valamint az MCSMSZ-szel összefogva külön gyűjtéseket szervezett az oktatásnak, hagyományörzésnek otthont nyújtó ún. magyar házak építésére, megvásárlására. Eddig a következő moldvai településeken találunk ilyeneket: Frumósza, Kosteiek, Pusztina, Csík falu, Diószeg, Lábnyik és Külsőrekecsin. Magyarfaluban épülő-félben van egy Gyermek Ház.

A CSÁNGÓ MAGYARSÁG MEGMARADÁSA azonban nemcsak a nyelvtudáson múlik, hanem azon is, hogy e megté-
pázott közösség soraiból ki tudnak-e nevelődni olyan vezetésre
alkalmas személyek, akik a közösség irányítását, összefogását,
érdekeinek képviselését vállalhatják. Ehhez tanult főkre van
szükség. Az elmúlt időszakban ugyan létrejött Csíkszeredá-
ban egy középiskolai kollégium 50-60 fő moldvai csángó fia-
tal részére, és többen folytatnak középiskolai tanulmányokat
Gyimesfelsőlokon *Berszán Lajos* atya középiskolájában, az *Ár-
pád-házi Szent Erzsébet Gimnáziumban*. Sőt néhányan Erdély-
ben és Magyarországon egyetemet is végezhetnek, mégis csak
kevesen tértek vissza szülőföldjükre. Valódi moldvai csángó
„értelmiség” erősebb középréteg sajnos még alig alakult ki. Itt
jegyezzük meg, hogy terveink közt szerepel Bákó megyeszékhely-
en egy szakmunkás kollégium létesítése.

KÖSZÖNJÜK MINDENKINEK, magánszemélynek, „ke-
resztzülőnek”, vállalkozásnak, szervezetnek – külön is a kez-
deti időben elvülhetetlenül nagy munkát végző Moldvai
Csángómagyar Szövetségnek, valamint a mai oktatást kiválóan
irányító Romániai Magyar Pedagógusok Szövetségének – és
nem utolsó sorban a Magyar Államnak (nélküle a kiterbélye-
sedett programot ma már nem tudnánk fenntartani!), hogy a
moldvai magyar oktatás mellé álltak, és segítették, segítik az ok-
tatási programot!

LEGEZA LÁSZLÓ
AMMOA elnök

Azok, akik nem tudták letenni az érettségi vizsgákat, nagy-
részt otthon maradtak, és ott igyekeznek felkészülni a jövő nyári
vizsgákra. Vannak köztük olyanok is, akik családjuk, barátaik
után külföldre mentek szerencsét próbálni, de olyan diákunk is
van, aki Csíkszeredában maradt, itt helyezkedett el.

FERENCZ GABRIELLA
vezető tanár

MINISZTERELNÖKSÉG

DR. SEMJÉN ZSOLT
miniszterelnök-helyettes

A Moldvai Magyar Oktatásért Alapítvány
Dr. Legeza László

elnök

Tisztelt Elnök Úr!

*„Hu egyetlen szívet, egyetlen gondolkozó főt csángómagyar testvéreink iránt megindíthatam,
hu 100 000 ma is élő magyar testvér sorsa legalább egyetlen embert tettekre készíttet, úgy teljes
célokat értem.”*

Domokos Pál Péter ezeket a szavakat 1931-ben írta le, bízva abban, hogy azok
termőtalajra esnek és a moldvai magyarság megmentésének munkája elkezdődhet.
Bár több évtizedet kellett várni, de ma elmondhatjuk, hogy létrejött egy erős
összefogás a moldvai magyarság megmentése érdekében.

A Moldvai Magyar Oktatásért Alapítvány tíz évvel ezelőtti létrehozása és egy
évtizedes szolgálata nagy siker minden magyar számára. Ünnepelnek mindazok,
akik az évek során támogatásukkal hozzájárultak a legkeletebben élő testvéreink
magyarságának megerősödéséhez, és anyanyelvük továbbéléséhez. Köszönet érte az
alapítóknak és mindazoknak, akik fontosnak tartják a moldvai magyarság
megmentését.

Tudjuk, hogy a moldvai csángómagyarok sorsa nem irigylésre méltó, mégis
anyanyelvüket és kultúrájukat megőrizték évszázadokon keresztül. Támogatóként
azt a reményt nyújtjuk, azt a hitet erősítjük, hogy a magyar nyelv nem tűnik el

Moldva dímbes-dombos vidékeiről és az általuk megőrzött - nekünk,
anyaországiaknak archaikus hangzású - magyar beszéd megmarad e vidéken.

Az Anyaország részéről biztosan meg fogják kapni azt a szellemi és anyagi
segítséget, ami ehhez szükséges. A civil szervezetek és a Magyar Kormány
összefogásával folytatódik a megkezdett munka a moldvai magyarság ügyében.

Kívánom, hogy e nemes ügyet szívükön viselő embereknek legyen kitartása ahhoz a
nemzetépítő folyamathoz, amit immár tíz esztendeje támogatnak eredményesen, és
büszkék legyenek arra, hogy az ő szolgálatuk által is a moldvai magyarságnak van és
lesz jövője!

Engedjék meg, hogy zárásként ismét Domokos Pál Péter szavait idézzem, hiszen e
szavak örök érvényűek és köteleznek minket: „Sok szeretettel és alázattal kell a
csángósághoz fordulni”.

Budapest, 2015. október 2.

Megbecsüléssel:

Semjén Zsolt
Dr. Semjén Zsolt

AKIK JÖTTEK

DR. HEGEDŰS LEVENTE, LL.M.

Miskolcon született 1985-ben. 2009-ben szerzett diplomát „summa cum laude” minősítéssel az Eötvös Loránd Tudományegyetem jogász szakán. Ezt követően a magyarországi nemzetközi ügyvédi irodák élvonalába tartozó Andrékó Kinstellar Ügyvédi Irodánál dolgozott ügyvédjelöltként. 2012-ben az amerikai Boston, Suffolk University-n szerzett LL.M. diplomát. 2013-ban tette le az ügyvédi szakvizsgáját, és ügyvédként csatlakozott a Budapesti Ügyvédi Kamarához. Ügyvédi irodájának 2013-as megalapítását követően ügyvédként továbbra is az Andrékó Kinstellar Ügyvédi Irodával szoros közreműködésben dolgozik elsősorban bankjogi, tőkepiaci, társasági, csődjogi és peres területeken. Az ügyvédi irodánál *dr. Antal Gábor*, az AMMOA volt kuratóriumi tagja és későbbi elnöke, irányította figyelmét az AMMOA moldvai csángók magyar oktatása érdekében végzett tevékenységére és céljaira. 2013 közepe óta működik közre az AMMOA tevékenységében, és 2013 decembere óta az AMMOA kuratóriumának a tagja.

DR. KISS-TAMPU TATIANA ORVOS

Bákóban született 1978-ban. A Szeret menti Diószénben kezdett román nyelven tanulni, majd 12 évesen Csíkszeredában már magyar nyelven folytathatta az iskolát. 1997-ben a Nagy István Zene és Képzőművészeti Líceumban érettségizett. 1997 őszén ösztöndíjat nyert a Nemzetközi Előkészítő Intézetbe. 1998-ban felvétették a Debreceni Egyetem Általános Orvosi Karára. 2002-ben kozmetikus szakképesítést szerzett az Erzsébet Királyné Kozmetikus Iskolában. 2007-ben kapta meg az orvosi diplomát. 2007-től 2009-ig a Debreceni Egyetem Patológiai Intézetében rezidensként dolgozott. 2014-től a Honvéd Kórház Patológiai és Kórszövettani Diagnosztikai Osztályon tevékenykedik. Moldvai csángó magyarként kötelességének tartja a csángó kultúra őrzését, továbbítását. Számos népdal és szavalóversenyen vett részt. Jelenleg a Virágyöngy csángó együttes tagja. A kuratórium munkájába 2015-ben kapcsolódott be.

HORVÁTH SÁNDOR PH.D.

C. EGYETEMI TANÁR

Szombathelyen született 1951-ben. 1975-ben szerzett gépészmérnöki oklevelet a Budapesti Műszaki Egyetemen. Hét éves mérnöki tervező munkát követően a Bánki Donát Gépipari Műszaki Főiskolán kezdte oktatói pályafutását. Az intézményi vezetésben különböző beosztásokban vett részt, volt a Gépszerkezet-tani és Biztonságtechnikai Intézet igazgatója, és a Bánki Donát Gépész és Biztonságtechnikai Mérnöki Kar dékánja. Tevékenységével hozzájárult ahhoz, hogy a Bánki kar szakmai elismertsége nőtt. Munkája elismeréseként megkapta Magyar Felsőoktatásért Emlékplakettet (2002), az 1956-os Hűség a Hazához érdemrendet (2013) és a Magyar Köztársasági Érdemrend Tiszti keresztjét (2015). Lakóhelyén, Pilisszentkereszten megalapította és vezeti a Szentkereszti Polgári Kör Egyesületét és ott önkormányzati képviselő is volt. A moldvai oktatási programmal néhány éve került kapcsolatba, mint támogató. 2015-ben választották a kuratórium tagjai közé.

ÉS AKI ELMENT

ADAMIK KATI

Kivételes ember volt, erős, okos, mindenkor segítőkész, tevékeny és az igazsághoz makacsul ragaszkodó. Szerette az életet és utolsó pillanatig nem adta meg magát. Felneveltünk rá, és nem fogjuk elfelejteni.

Munkás életének jelentős részét az ERŐTERV főkönyvelőjeként töltötte el, de közben csatlakozott *A Rák Ellen, az Emberért, a Holnapért Alapítvány* munkatársaihoz. Több mint húsz évig az alapítvány kurátoraként, gazdasági vezetőjeként azért dolgozott, hogy minél több emberhez eljusson a kór megelőzhetőségének, leküzdhetőségének tudatát. Saját példájával bizonyította a gyógyulás lehetőségét, a hit és az akarat erejét.

2009-ben jött hívásunkra a *Kereszt-szülők a Moldvai Csángómagyarokért Egyesület* tagjai közé, lett kereszt-szülő, és önkéntesként gazdasági ügyeink intézője. Az alapítványi munkában szerzett több évtizedes tapasztalatai alapján megválasztották *A Moldvai Magyar Oktatásért Alapítvány* kurátorának is. Ettől kezdve megkettőzve végezte feladatait, mindig munkára készen állt, döntéseiben a józan megfontolás és a moldvai magyarság iránt érzett felelősség vezette. Nehéz dolga volt, mert többnyire pénzügyekben kellett döntenie, melyek mögött gyerekek, tanárok, iskolák, emberi sorsok húzódtak meg. Sok igaztalan kritika is érte, de emelt fővel viselte. Csak az ügyeket nézte, sosem önmagát.

Ha létezett valaha ember, akit az élet a nehéz, szinte reménytelennek tűnő, küzdelmes ügyek mellé rendelt, akkor Kati az volt. Mindent vállalt, tudatosan, teljes odaadással, és nagy lelki erővel. Sosem panaszkodott, életvidám, bizakodó ember volt. Tette a dolgát. Az utolsó lehetőségig. Életre szóló példával szolgált mindnyájunknak.

PÁKOZDI JUDIT

Miért fontos,

hogy iskolában oktassák a magyar nyelvet Moldvában?

A romániai magyarok, székelyföldi magyarok, a csángó közösség közvetlen közelében élők számára nyilvánvaló, hogy fontos a csángómagyarok anyanyelvi oktatásának integrálása a romániai magyar oktatási rendszerbe, azok számára, viszont értelmetlennek tűnhet, akik úgy gondolják, hogy nagyon hatékonyan valósul ez meg iskolán kívüli foglalkozások keretében is.

MI INDOKOLJA azt a törekvést, hogy a program fokozatosan kerüljön át intézményes keretbe, miért célszerű a moldvai csángómagyarok számára a magyar nyelv oktatását iskolai keretek között megvalósítani, ahol és amennyiben erre igény és lehetőség mutatkozik? Ezen kérdések megválaszolását fontosnak tartom.

Az alábbi írás a Moldvai Csángómagyar Oktatási Programban aktívan tevékenykedő, irányító, koordináló szerepet betöltő kollégák véleményének összegzése, tükrözi ugyanakkor a *Romániai Magyar Pedagógusok Szövetsége* (RMPSZ) elnökségének az álláspontját is.

A TANULÁS, AZ OKTATÁS ELSŐDLEGES HELYSZÍNE AZ ISKOLA. A hivatalos oktatási intézményekben folyó tanítás az az oktatási forma, amelynek legitimitása, társadalmi elfogadottsága nyilvánvaló, megkérdőjelezhetetlen. A Moldvai Csángómagyar Oktatási Program jelentős eredménye a magyar nyelvnek, mint anyanyelvnek elismertetése és választott tantárgyként történő oktatása a román tannyelvű állami iskolákban. Az anyanyelven történő tanulás lehetősége alkotmányos jog. A hatályos tanügyi törvény alkalmazásának és felügyeletének biztosítása a RMPSZ által lehetőséget nyújt a moldvai csángómagyar gyermekek számára, hogy törvényes keretek között, állami iskolákban tanulhassák szüleik, nagyszüleik nyelvét. Ezt a szülők kéri, igénylik, ez bizonyítja az anyanyelven történő tanulás létjogosultságát a csángó közösségekben. A magyar nyelv iskolai keretek között történő oktatása emeli a program presztízsét, elismertté, elfogadottá teszi a moldvai csángó falvakban élő szülők, gyerekek anyanyelvi oktatás iránti igényét, egyben azt is jelzi, hogy a faluközösség, a helyi hivatalosságok is elfogadják, legitimnek tekintik ezt az igényt.

A ROMÁNIAI MAGYAR OKTATÁSI RENDSZER SZERVES RÉSZÉ lesz ezáltal a Moldvai Csángómagyar Oktatási Program. Ez azt is jelenti, hogy a román állam beszáll a finanszírozásba, részben fedezi a működtetési és fenntartási költségeket azáltal, hogy

rendelkezésre bocsájta a tantermeket, az infrastruktúrát. Ez a program stabilitását és folytonosságát erősíti.

BIZTONSÁGOT, FOLYTONOSÁGOT, TEKINTÉLYT JELENT a magyar nyelv iskolai oktatása Moldvában, s egyben garanciát is a szakszerű, minőségi munkára. Feltételezi a szakmailag jól felkészült pedagógusok alkalmazását, a szakmai, módszertani támogatás biztosítását, a csángó értelmiség folyamatos kinevelését és tudásuk gyümölcsöztetését Moldvában. Feltételezi a moldvai csángó gyermekek és szüleik felkészítését, előkészítést is az iskolai magyarórák igénylésére, azok fontosságára az anyanyelv revitalizálásában, a magyar kultúrához, nemzethez tartozás érdekében.

AZ IRODALMI MAGYAR NYELV elsajátítására, az anyanyelv hivatalos keretek közötti használatára, gyakorlására ez az egyetlen olyan terület, ahol lehetőség adódik. Ezt törvények garantálják, metodológiák, tantervek szabályozzák. Remélni lehet ugyanakkor, hogy amennyiben azok a gyerekek, akik ma iskolai keretek között tanulják az anyanyelvüket, a saját gyerekeik számára is fontosnak fogják majd tartani ugyanezt.

Ahhoz azonban, hogy a moldvai csángó gyermekek érezzék, hogy a magyar nyelv nem idegen nyelv számukra, hanem szüleik, nagyszüleik sajátos tájnyelvéhez, hagyományos népi kultúrájukhoz, hitéletükhöz kötődik, felbecsülhetetlen értéket képvisel, szükséges az iskolán kívüli program megszervezése, fenntartása, rendszeres, hatékony további működtetése is.

AZ ISKOLÁN KÍVÜLI FOGLALKOZÁSOK, a hagyományörző tevékenységek az autentikus csángó kultúra értékeit hivatottak megőrizni és átörökíteni, amit az iskolai magyar órák keretében lehetetlen megvalósítani. Az iskolán kívüli program fenntartásához pedig megfelelő szakirányítással működő helyi hagyományörzők, adatközlők alkalmazására van szükség.

A két oktatási forma egymást kiegészíti, erősíti, egyikük sem nélkülözhető a hatékony, színvonalas, minőségi oktató-nevelő munkában, Moldvában.

Az RMPSZ Országos Elnöksége és a Moldvai Csángómagyar Oktatási Program Felügyelő Bizottsága nevében

BURUS-SIKLÓDI BOTOND
elnök

Úgy kell furulyázni...

...hogy sírjon még az ég is – mondta *Juhász Zoltán* a furulyaszakos tanítványának *Kovács Krisztián*nak, aki ez év júniusában vette át *Vígh Andrea* rektortól a népzene-furulya szakos diplomáját a Liszt Ferenc Zenetudományi Egyetemen. Krisztián a moldvai magyar oktatás és a keresztszülő program egyik büszkesége. Pusztinai, csíkszeredai tanulóévei alatt jelképes keresztanyja *Kiss Melitta* végig nagy odaadással támogatta és szerető figyelemmel kísérte sorsát. Idén szerzteágazó kulturális munkásságáért ő is kitüntetésben részesült, megkapta a *Szent István Emlékérem és Díjat*. Kiss Melitta példakép lehet minden keresztszülő számára.

A cím kissé szokatlanul hangzik. Hogy mondanák az igaz magyarok, egy cseppcskét csángósul.

Okító-esztendő nyitó

A Kárpátok biztonságos gyűrűjének keleti oldalán élő moldvai magyaroknál is megkezdődött az iskola szeptemberben. A román tannyelvű intézményekben tanuló gyermekeknek helyenként délutáni foglalkozások keretében, máshol a román állami intézmény szerves vagy még csak most megfogható, megtúrt részeként tanulnak.

29 OKTATÁSI HELYSZÍNESEN (Bahána, Bákó, Bogdánfalva, Buda, Buda-Szeret-Klézse Alapítvány, Csík falu, Diószeg, Diószén, Dumbravény, Ferdinándújfalú, Forrófalva, Frumósza, Gajdár, Klézse, Kostelek, Külsőrekecsin, Lábnyik, Lészped, Lujzikalagor, Magyarfalú, Máriafalva, Nagypatak, Pokolpatak, Pusztina, Rácsila, Somoska, Szitás, Trunk, Tyúkszer és Újfalu, valamint a Csíkszeredai Továbbtanulók Közössége) kezdődött el a magyar anyanyelv oktatása.

A *Romániai Magyar Pedagógusok Szövetségének* (RMPSZ-nek) alkalmazásában álló és szakmai felügyelete alatt tevékenykedő 46 oktató és hagyományörző együttes célja továbbra is, hogy az iskolán kívüli foglalkozások eredményeként jelenjen meg a helyi igény a magyar nyelv legrégebbi dialektusa által őrzött népszokások és hagyományok átörökítésére. Ez az igény pedig fogalmazódjék meg írásban akkor, amikor a szülők leteszik a román tannyelvű intézmény irányába kérésüket, mellyel gyermekeiknek kérik a magyar anyanyelv tanítását.

Az RMPSZ finomdiplomáciájának és az oktatók következetes, folytonos és lelkiismeretes munkájának köszönhetően a 2015/2016-os tanévben újabb két román tannyelvű iskolát sikerült „beven-

ni” a magyar oktatást biztosító Bákó megyei tanintézmények sorába. Már ismét történelmi értelemmel bíró jelentések asszociálódnak, hiszen egy-egy iskola „bevétele” a szó szoros értelmében harcot jelent.

A HOLNAP TÖRTÉNELMÉT MA ÍRJÁK, a mindennapi befektetett munkának lassan beérik az eredménye, így a 2015/2016-os tanévvel kezdődően a 29 oktatási helyszínből már 25 moldvai katolikus közösség számára sikerült biztosítani az állami román tannyelvű iskolában a magyar anyanyelv oktatását 256 magyar anyanyelv óra keretében. Az időben leadott beiskolázási tervnek köszönhetően a Bákó megyei tanfelügyelőségben időben ki lettek írva a magyar anyanyelvórák, az előző évekhez képest bizakodásra okot adóan igazságosan. A RMPSZ és a Bákó megyei tanfelügyelőség között, az *Országos és Tudományos Kutatási Minisztérium* közbenjárásával januárban aláírt együttműködési megállapodásnak jelentős szerepe volt ebben. Ennek köszönhető a siker is, hogy a 2015/2016-os tanévben, az előzőhöz képest 21 iskolában meghirdetett 193 óráról, 256-ra növekedett a meghirdetett magyar anyanyelvi órák száma. Az elkövetkező 2016/2017-es tanévre is megtettük már az első lépéseket, hogy a még megmaradt négy magyar közösségben: Bahána, Ferdinándújfalú, Szitás és Újfalu oktatási helyszíneken is be tudjuk indítani az iskolai magyar oktatást.

ÚJDONSÁGNAK SZÁMÍT LUJZIKALAGOR a korábban bevehetetlennek tűnő, ahonnan érdekképviseletet és teljes diplomáciai testülettel érkező államtitkárt is tessékelték már ki, nem éppen barátságos és elfogadó hangnemben. A Moldvai Csángómagyar Oktatási Programban „csillagként” ismert *Szász Csilla* nyolc éves munkájának gyümölcset érlelte be a RMPSZ. A Bákó megyei tanfelügyelőségben kiírt heti 4 magyar anyanyelvórárt pedig *Márton Attila* foglalta el szeptember 10-én. A Bogdánfalvi állami

iskolához tartozó Máriafalvára pedig szintén az RMPSZ alkalmazásában álló *Botezatu Francseszka* szerezte meg a ki nevezést, hogy a máriafalvi I-IV. osztályos gyermekek számára is beinduljon a magyar anyanyelv oktatása heti 4 órában, iskolai keretek között. A függetlenül működő magyar oktatási helyszínek számára is sok esetben biztosítani kell a legális hátteret, ilyenkor újra összefutnak a szálak az RMPSZ felügyeletében, hogy áthidalhassák az állami rendszerben felbukkanó nehézségeket, például Frumósza és Máriafalva esetében is.

EBBEN A TANÉVBEN folytatni fogjuk az Országos és Tudományos Kutatási Minisztériummal megkezdett együttműködést, annak érdekében, hogy a kimondottan erre az oktatási formára elkészült és 2015. március 10-én jóváhagyott tanterveket kövessék a hivatalosan elfogadott, az oktatók munkáját segítő munkafüzetek és tankönyvek.

Lujzikalagorban magyarul szólítom le a legelső gyermeket akivel találkozom az új tanévben, érdeklődöm itt van-e a direktor néni. „Hiszem nincs honn.” – feleli a kilenc esztendő s szókéség, miközben a felnőtt férfibiciklit egyensúlyozza. Meggyőződéssel lépek be a lujzikalagori iskolába, mert hiszem van létjogosultsága a magyar anyanyelv oktatásának itt Moldvában, az otthonról hozott archaikus szókinccs aktualizálásának. Azonban ott, ahol hosszú idő után sem jelentkezik a helyi igény, nem fogalmazódik meg az anyanyelv oktatásának állami keretek között történő biztosítása, ott reálisan és ésszerűen el kell gondolkodni a moldvai csángó hagyományok mesterséges lélegettetésének létjogosultságán.

A moldvai magyar oktatók végvári csapátának nevében kívánunk egy eredményekben, közösségi élményekben gazdag megtartó tanesztendőt.

Márton Attila,
MCSOP koordinátor

V. Szályka Rózsa Balladaéneklő Találkozó

Kora délután érkeztünk Klézse-Budára, néne Viktorihoz, ahol már öt-hat asszony nekigyürkőzve készítette a csángó „geluskát”. Hat 15-20 literes edényt töltöttek, hogy senki se menjen haza másnap korgó gyomorral. Meg is érdemelték a résztvevők, mert nagyon sokat készültek erre a találkozóra. 27 faluból és Csíkszeredából mintegy 70 fő vett részt a balladaéneklésben.

Többségében gyermekek énekeltek, de több faluból voltak hagyományörző felnőttek is, akik egyedül vagy csoportosan léptek fel. Jó néhány gyermekem látszott, hogy tanára sokat foglalkozott vele. A zsűri tagjai Péterbencez Anikó, Papp Imre, akik a Jászberényi Csángó Fesztivál alapítói és

vezetői, valamint néne Bálint Erzse, klézsei asszony, a népművészet mestere.

A kimagaslóan szereplő gyermekek még egyszer énekeltek a gálán. Minden fellépő (és nemcsak a gyermekek, hanem a felnőttek is) kaptak ajándékokat. A KEMCSE különdíját a trunki *Budau Stefan Alexandru* kapta, akit a 75 éves bácsi *Róka Mihály* készített fel, aki maga is énekel két- három balladát.

FELFÖLDI ELEK
KEMCSE elnökségi tag

VIII. Kaszás Attila Versmondó Fesztivál

A versenyre a Felvidék minden részéről, a Vajdaságból, Kárpátaljáról, Magyarországról és Csángóföldről érkeztek a kis versmondók a Szlovákiai Magyar Pedagógusok Szövetségének meghívására. Moldvából az I. Lakatos Demeter Szavaloverseny nyertesei vehettek részt.

Három gyermekkel indultunk útra. A magyarfalusi harmadik osztályos *Biró Mária Denisza* az I-IV osztályos kategóriában, az ötödik osztályos pusztinai *Karda Dária Tímea*, illetve a kilencedik osztályos lézpedi *Mititelu Alina Florentina* az V-IX osztályos kategóriában képviselte az oktatási programot. A diákok két költeménnyel készültek, egy kötelezően választott verssel a szlovákiai ma-

gyar irodalomból, valamint egy tetszés szerinti. A versenyzőket teljesítmé-

nyük alapján a zsűri minősítő sávokba (arany, ezüst, bronz) sorolta. A döntő után jött a díjazás: a nap legizgalmasabb pontja. Ekkor tudtuk meg, hogy Mititelu Alina Florentina bronz diplomát, Karda Dária Tímea és Bíró Mária Denisza arany diplomát kapott és elnyerte a Kaszás Attila gimnázium különdíját is.

Nagyon büszkék vagyunk gyermekeinkre, örülünk, hogy ott lehettünk, számos gyönyörű verset és remek előadást hallhattunk. Rengeteg élménnyel és sok tapasztalattal gazdagodhattunk.

MÁTYÁS MÓNIKA
pusztinai tanár néni

KÖNYVAJÁNLÓ

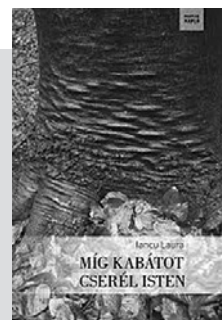
Míg kabátot cserél Isten

Iancu Laura új verses kötetének címében az emberek értékrendjének változtatását hasonlítja a kabátcseréhez. Ahhoz, hogy az emberek tájékozódni tudjanak a világban, a helyben élőkhöz kell kötődniük, mert akik sok helyre tartoznak, azok sehova sem tartoznak. Soknál a szülőföld nem azonos a hazával. Különösen így van ez a moldvai magyaroknál. A haza ott van, ahol az este ér bennünket. Otthon című versében írja: „haza, hogy otthon érjen az este”. Kisboldogasszony napja című versében, ezt így fogalmazza meg: „Estére a fák is hazamennek”.

Miért szomorúak Iancu Laura versei? Szerinte, amit mások bánatnak látnak, az az ő értelmezésében komolyság. Ebben nőtt fel. Moldva egy fekete-fehér világ. Ez tükröződik verseiben is. Valamennyi költeményből sugárzik a mély hit, egy mitologikus, őszövségi istenhit.

A költőnéprajzi kutatási témája is szülőfalujának, a magyarfalui emberek hitvilágának vizsgálata. A szerető, gondviselő és az embert saját fiának tekintő Istent a moldvai magyarok a természet csodás működéséből, a saját életükben tapasztalt csodákból ismerték meg.

BÜTTNER SAROLTA

Sokasodnak a Magyarországon továbbtanulók

Nagy örömünkre idén a Márton Áron Kollégiumban működő előkészítőn kilenc diák kezdte el magyar nyelven a tanulmányait. Pusztinából, Lujzikalagorból, Klézséről, Frumószából érkeztek, de van közöttük egy gyimesi csángó és egy magyarfalui gyökerekkel rendelkező csíkszeredai diáklány is.

A KEMCSE keretei között 2014-ben megalakult *Egyetemistákat Támogató Csoport* célja az itt tanuló diákok számára tartalmas programok szervezése, a diákok egymás közötti és a keresztszülőkkel kialakuló kapcsolatainak, barátságának szorosabbá fűzése, a családi háttér hiányának enyhítése. Ezen túl, különösen az előkészítő tanév alatt, figyelemmel kísérjük a diákok tanulmányi előmenetelét, átsegítjük őket az esetleges beilleszkedési, tanulmányi nehézségeken, nehogy támasz hiányában elkallódjanak és feladják célkitűzéseiket.

Gyümölcsöző kapcsolatot sikerült kiépíteni a Márton Áron Szakkollégium vezetőivel, és így nyomon tudjuk követni a diákok tanulmányi eredményeit, fejlődését. Nagy meglepéssel hallgattuk a tanárok véleményét, miszerint a mi támogató figyelmünknek milyen fontos szerepe van. Összehasonlítva a Nyugateurópából érkező magyar gyerekek nagy számú lemorzsolódásával a mi csángó diákjainknál ez ritka jelenség.

Az elmúlt tanévben Csíkszeredából sajnósan csak ketten kezdtek el az egyetemi előkészítőt és rövid idő elteltével abba is hagyták visszatértek Moldvába. Ebben a tanévben azonban, népesebb csapat érkezett magyarországi továbbtanulásra. Őket már a tanév kezdetétől igyekszünk bevonni a közös programokba.

Mint már annyiszor, ebben az évben is több moldvai csángó tanuló igen gyenge magyar nyelvtudással érkezett, ezért az első félévben heti 36-40 órában csak magyar nyelvet tanulnak. A többi csángó hallgatónak is szüksége van még nyelvi felzár-

kózásra, a szaktárgyak mellett minden előkészítő diák tanul magyar nyelvet, irodalmat vagy történelmet.

A tanárok nem győzik hangsúlyozni, hogy az előkészítő évben nyújtott teljesítménynek milyen rendkívül fontos szerepe van a hallgatók jövője szempontjából, hiszen itt tudják igazán megalapozni azt a tudást, ami az egyetemi tanulmányok elvégzéséhez elengedhetetlen.

Egyetemista diákjaink majd mindegyike a tanulás mellett igyekszik munkát keresni, akár saját szakterületén, akár román nyelvtudását kihasználva. Az informatikát tanuló fűhallgatók könnyebben jutnak olyan részmunkához, ahol szakmai ismereteiket hasznosíthatják. A múlt félévben többen szereztek BSc. fokozatot egyetemistáink közül. *László Leonárd* a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Informatika Szakán és *Kovács Krisztián* a Zeneakadémián, Népzene Szakon. Mindketten folytatják tanulmányaikat a mester fokozat megszerzéséért. Szinte csak most kezdték el tanulmányaikat és idén már BSc. fokozatú diplomaszerezés előtt áll négy egyetemistánk, *Gál Emilia*, *Botezatu Izabella*, *Pantiru Jeromos* és *Pista Claudiu*.

Antal Eduárd Forrófalváról a múlt évben az Eszterházi Károly Főiskolán Egerben kezdte meg felsőfokú tanulmányait, ám most Erasmus ösztöndíjjal egy évet külföldön, spanyol nyelvterületen tanul.

Tulbure Bianka Lujzikalagorból egyetemet váltott, most a Károli Gáspár Református Egyetem Tanítóképző Főiskolai karán szociális munkavégzést hallgat.

Legidősebb egyetemista hallgatónk, *Bálint Krisztián* már leadta mesterfokozatú informatika szakdolgozatát, csak államisvizsgálója van hátra, amit előre láthatólag januárban fog letenni.

Két kedves leány egyetemistánk, *Istók Editke* és *Mátyás Krisztina* szünetelteti tanulmányait, ők átmenetileg Németországban és Ausztriában dolgoznak. Velük is próbálom a kapcsolatot megőrizni, ha másképpen nem, legalább a Facebookon keresztül követem sorsukat.

Az őszi tanév első közös programjára október végén került sor. A Csontváry Géniusza című kiállítást néztük meg. Következő tervezett programunk az Operaház bejárása lesz. Egy keresztszülő társunk segítségével lehetőséget kaptunk e különlegesen szép és érdekes épület titkainak megismerésére.

A KEMCSE vezetőségének közbenjárására az elmúlt évben a Pillangó Alapítványtól az itt tanuló csángó egyetemisták és előkészítő diákok komoly anyagi támogatást kaptak, amit karácsonyi meglepetésként adott át számukra az Egyesület. Ezzel is igyekeztünk segíteni a tanuláshoz elengedhetetlenül szükséges számítógépes eszközök, könyvek stb. beszerzését.

Diákjainkkal ebben az évben már csak a közös karácsonyi klubdelutánon találkozunk, amin remélhetőleg a korábbi évekhez hasonlóan kedves műsorral fogják megörvendeztetni a keresztszülők közösségét, amely nagy szeretettel és figyelemmel kíséri sorsukat.

TOROCZKAY KATALIN
Egyetemistákat Támogató Csoport
gajdári falugazda

A keresztszülők egyesülete elsősorban a csángó gyermekek magyar nyelvű oktatását segíti, de kiveszi a részét mindenféle segítségnyújtásból, a csomaggyűjtéstől a gyógykezelések megszervezéséig egyaránt.

Nyújtjuk a kezünk

A segítségnyújtásnak, a szociális gondoskodásnak megszámlálhatatlanul sok módja közül a keresztszülők a karácsonyi csomaggyűjtést, a táboroztatást, a Magyarországon élő egyetemisták támogatását tartják a legfontosabbnak. Az utolsó néhány évben azonban sok olyan dologban is segítő kezet nyújtottak, amelyet – bár nem tartoztak közvetlenül az oktatáshoz, de csángó gyermekekről lévén szó – kötelességüknek érezték.

Két szomorú példa is van erre: *Petrás Alex*, volt csángó diákot Budapesten érte a halál, hazaszállíttatásának és a temetési költségeinek vállalásában megoldhatatlan gondot vettek le a család válláról a keresztszülők. *Ádám Dánielt*, aki szintén a magyar oktatás tanulója volt, szerencsétlen baleset érte. Életmentő

műtetre és az utána hosszú ideig tartó kórházi gyógykezelésre volt szüksége. Az egyesület hívására a keresztszülők elképesztő összefogást és segítő készséget tanúsítottak mindkét esetben napok alatt összeadták a milliós nagyságrendű összegeket.

Feladatainkhoz sok más támogatást is kapunk, az itt tanuló egyetemisták anyagi segítsége a Pillangó Alapítvány hozzájárulásával valósulhatott meg, a Béres Rt.-nek köszönhetően pedig már évek óta jelentős mennyiségű Béres Cseppet idén pedig már táplálék kiegészítőket is eljuttathatunk Moldvába.

Több olyan felajánlást is kapunk, amit nem mindig tudunk kihasználni, például legutóbb a fogorvosi gépet és műszereket. Csángóföldön ezek működtetésé-

re infrastruktúra és szakember hiánya miatt sajnos nincs lehetőség. Segítséget jelentenek a lelkes falugazdák és keresztszülők adományai. Ilyen volt több varrógép, fényképezőgép, számítógép, nyomtató vagy porszívó, kerti eszközök. Ezekre mindig mindenütt szükség van. Összegyűjtésükben, kiszállításukban az egyesület részt vesz.

A legnagyobb segítség azonban a APC SMART ELECTRONIC Kft. csomagküldésben vállalt szerepe. Az elmúlt években több ezer csomagot juttattak el Moldvába térítésmentesen. Hálásan köszönjük a Kft.-nek, hogy felbecsülhetetlen értékű felajánlásával támogatja a keresztszülő programot.

Köszönet kell még mondanunk a jótékonyági koncertek szervezőinek és résztvevőinek, és minden keresztszülőnek, aki hosszú idő óta töretlenül segíti munkánkat. Ahhoz hogy valakit motiválni tudjunk a tanulásban, meg kell teremteni az alapvető szociális körülményeket, s ehhez próbálunk mi is egy kicsit hozzátenni.

Töretlen támogatókedvükre a jövőben is számítunk.

JOLANDA WILLEMSE
KEMCSE alelnök, szociális felelős

Megváltozott a csomagleadás helye

Kérjük, hogy a csomagok mérete továbbra se haladja meg egy átlagos cipős doboz méretét és a 10.000 Ft értéket. Az ennél nagyobb értékű csomag küldését személyesen kell egyeztetni *Nyarády István* igazgató úrral. Elérhetőségei: inyarady@apcsmart.hu, 06-20/931-6179. A csomagokon pontosan fel kell tüntetni a feladót, címzettként pedig a keresztgyermek nevét, moldvai faluját, sőt a tanár nevét is. Címezetlen csomagok küldésére nincs mód. A tanárok listáját megtalálják a Naputánjáró ezen számában is.

AZ ÚJ CÍM:

APC SMART ELECTRONIC Kft. 1044 Budapest, Óradna u 2/b
NYITVATARTÁS: hétfőtől péntekig 8.30-16.30 óra között.
A Kft.-nél a csomagküldéssel foglalkozó munkatársak:
Papp Ádám, Pálfi László. Mobil:+36 20 248 5883 Fax: +36 1 999 3260

MEGKÖZELÍTHETŐ

GÉPKOCSIVAL:

Budapest IV.kerület Megyeri út, Íves út, Óradna utca útvonalon.

TÖMEGKÖZLEKEDÉSSSEL:

- Budapest VI. kerület Hősök terétől 30-as busszal 25 megálló (cca. 30'), leszállás: Íves út megállónál (onnan 170 méter gyaloglás Megyeri út, Íves út, Óradna utca útvonalon)
- M3 Metró Újpest- Központ megállójától 14-es busszal 10 megálló (cca. 12'), leszállás: Megyeri út megállónál (onnan gyalog a Külső Szilágyi úton 12 méter, majd átszállás a 30-as buszra vagy a 122-es buszra (a Káposztásmegyer, Megyeri út megállóban). Innen busszal 3 megálló, leszállás Íves út megállónál. Gyaloglás 168 méter (Megyeri út, Íves út, Óradna útvonalon)
- M3 Metró Újpest- Központ megállójától 30/A busszal 9 megálló, leszállás: Megyer, Szondi utca gyaloglás 1,4 km Megyeri út, Íves út, Óradna útvonalon.

Új tanárokkal bővült az oktatási program

MACZKOS PIROSKA KÜLSŐREKECSIN 1966-ban születtem Erdővidék szívében, Barót városában. Tanítói pályafutásom 1994 decemberében kezdődött. Életem, sorsom – nevezük, ahogy tetszik – alakulása úgy hozta, hogy most a tanítói / tanári / pedagógusi pályának ezt a formáját és feladatait életem meg. Pedagógusi hitvallásom megfogalmazásában *Gyergyai Albert*, „kezebe kapaszkodom”: „*A jó tanár nemcsak pedagógus, hanem kertész, filozófus, esztéta, lélekbúvár, művész és mesterember egy személyben, s nemcsak tudását közvetíti – bár az sem kevés –, hanem példát ad, jellemet formál, ültet, gyomlál, olt – szemez, mint a kertész, életet visz a könyvekbe, a könyveken keresztül a tanításba, állandó és eleven hidat épít az eszmény és a mindennap, az elvontság és a tapasztalás közé.*” Szeretném hinni, hogy folyamatosan tanulok, és majd egyszer „jó tanár” lesz belőlem, amilyent a fenti szavak leírnak. S hogy közben másokat szolgálhatok, hát az a ráadás.

LŐRINCZ KINGA, BAHÁNA Harghita megyében, Csíkszeredában születtem 1993-ban. Állandó lakhelyemmé Szentegyháza vált, itt jártam elemi iskolába, a középiskolát Székelyudvarhelyen, az egyetemet pedig Kolozsváron végzem magyar nyelv és irodalom szakon. Nemrég merült fel bennem a gondolat hogy vajon milyen lehet olyan gyerekekkel foglalkozni, akik archaikus formában használják a magyar nyelvet. A kíváncsiságtól felvértezve összeszedtem bátorságomat és jelentkeztem a programba. Céлом, hogy legjobb tudásomhoz mérten, minél több dolgot meg tudjak játékosan tanítani az itt élő gyerekeknek, és biztos vagyok benne, hogy én is rengeteget fogok tanulni tőlük.

VASZI HENRIETTA, ÚJFALU Csíkszeredában születtem 1993-ban, Csíkszentimrén élek szüleimmel és kishúgommal. Az általános iskolát szülőfalumban végeztem, majd középiskolai tanulmányaimat a csíkszeredai *Márton Áron Elméleti Gimnázium*, filológia szakán folytattam. Az egyetemet idén májusban fejeztem be a *Babes-Bolyai Tudományegyetem Székelyudvarhelyi Kihelyezett Tagozat Tanító és Óvodapedagógus Szakán*. Kiskorom óta tanító néni szerettem volna lenni, ami idén valóra is vált. A moldvai oktatási programról márciusban hallottam először, de azonnal felkeltette az érdeklődésemet és úgy döntöttem, hogy megpróbálom. Szeretem a kihívásokat, az új dolgokat, kíváncsisággal és lelkesedéssel indultam neki pedagógusi pályámnak. Igyekszem szívvel-lélekkel végezni munkámat és minél többet átadni tudásomból az újfalusi gyerekeknek.

TURZAI ORSOLYA, CSÍKFALU Az erdélyi Fehér megyében, Nagyenyeden születtem. Középiskolai és egyetemi tanulmányaim révén közösségi munkára készültem. Az egyetem elvégzése után az *Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács* által felajánlott állás keretén belül betekintést nyerhettem a szórványban történő oktatásra-nevelésbe, és részt vettem közösségi tevékenységek szervezésében. E a munka mellett, a nagyenyedi *Bethlen Gábor Kollégium* óvodájában óvónőként dolgoztam. Fontosnak tartom az anyanyelven való oktatást, hagyományaink ápolását és nemzeti értékeink megmaradását a szórványos vidékeken, ott ahol könnyebben feledésbe mennek ezen értékek. Ezért vállaltam, hogy tanítóként a moldvai magyar oktatási programban részt vegyek.

DACZÓ KINGA, KÜLSŐREKECSIN Kézdiváráron születtem. 24 éves vagyok. Szüleimmel élek. A középiskolát a kézdívásárhelyi *Nagy Mózes Liceumban*, további tanulmányaimat a *Bábes-Bolyai Tudományegyetem Pszichológia és Neveléstudományok karán* végeztem el. A főiskola befejezése után helyettesítő állásokat kaptam, nagyon rövid időkre. Már akkor hallottam, majd nagyon sokat olvastam és tájékozódtam a Moldvai Csángómagyar Oktatási Programról. Idén úgy döntöttem, hogy eljövök ide és megpróbálom megtalálni a helyemet. Nagyon örülök, hogy itt lehetek. Kicsiktől a nagyokig minden gyermeket tanítok az iskolában. A magyar háznál viszont óvodától az első osztályig, tehát így minden korosztályba betekintést nyerek. Minden napnak van nehézsége, de mikor látom a csöppnyi gyermekeket kezükben virággal és sok szeretettel felém haladni, már nem is annyira tűnik nehéznek az a nap. A közvetlen kapcsolatot igazából a délutáni foglalkozások teremtik meg. Akkor lehet nyitni a gyerekek felé. Úgy érzem megtaláltam a helyemet, van egy célom, ami motivál és éltet. Idővel remélem nagyon jó pedagógus válik majd belőlem.

PILDNER JÓZSEF SZITÁS 1966-ban születtem Sepsiszentgyörgyön, tanulmányaimat is ott végeztem. Az utóbbi évtizedekben először elektronikai javításokat végző magánvállalkozó, majd kereskedelmi- és helyi-idegenvezetői engedéllyel rendelkező magánvállalkozó voltam. A tanításhoz a pár évvel ezelőtt megkezdett rovasoktatás révén közeledtem először, mely után a folyamatban levő pedagógia-modul következett. Legfőbb célom nemzeti önazonosságunk megmaradását segíteni ott, ahol ez a legindokoltabb, és meggyőződésem, hogy a legfontosabb nemzetmegtartó tevékenység az oktatás. A nemzet is, akár az erdő, ott pusztul a leginkább, ahol egysége megbomlik, legyen az tisztás, irtás vagy széli lemorzsolódás.

Nemcsak ültetve lehet megtartani és fejleszteni, hanem védve, ápolva is! A moldvai magyarság, a csángók, a magyar nemzet szerves részei, értékei. Nemzetmentő tevékenységre jelenleg itt van a legnagyobb szükség.

FERENCZ GÁBOR-ANTAL CSÍK FALU

Az erdélyi Kolozs megye, Jegenye falujában születtem. Három év tanítási tapasztalattal rendelkezem. Ez idő alatt a Kolozsvár-Kerekdombi Iskolában tanítottam, amit enyhén túlozva szórványnak mondhatok, ugyanis a gyerekek más településről is jártak ide, magyar iskola híján. Jegenye, mint Kalotaszeg egyetlen szintiszta római-katolikus faluja szigeteket képez a református tengerben. Így nem volt nehéz megtapasztalni a másságot, törekedni a megmaradásért. Ezért kezdtem el gyűjteni szülőfalum tárgyi és szellemi értékeit. Eddig szerzett tapasztalataimat szeretném kamatoztatni, a moldvai magyar oktatás tanárként ugyanis tudom, mennyire fontos a megmaradásért való munka.

KISS-BOROS REBEKA, DIÓSZEG Bihar megyében Belényesben születtem 1992-ben. Az általános iskolát ott végeztem, majd középiskolai tanulmányaimat Nagyváradon folytattam, ezt követően pedig az *Emanuel Egyetemen* angol-román / román-angol nyelvtan és irodalom karán tanulhattam. Mindig is külön odafigyeltem arra, hogy tanítóim, tanáraink mit tesznek azért, hogy az adott tantárgyat megkedveltessek velünk. Arra gondoltam, hogy milyen jó lenne egy nap tanítani és ugyanolyan kedvességgel viszonyulni a gyermekekhez, mint ahogy velem tették hajdanán. A moldvai oktatási programról tavaly hallottam, amikor férjem csatlakozott az oktatáshoz. Sok mindennel már tisztában voltam jövetelemtől, és nekem sokkal könnyebb

volt a dolgom, mint sok más kezdő tanárnak. Most itt Diószegen a férjemmel együtt tanítunk és próbáljuk a legjobbat átadni a gyermekeknek abból, amit mi is elődeinktől kaptunk egykor. Úgy gondolom, nem egy könnyű feladat Moldvában tanítani, valószínűleg lesznek majd nehézségek, de megéri, mert ez egy nagyon nemes feladat.

BECZE ÁGNES, LÉSZPED 1989-ben születtem, pusztinai származású vagyok. Ahhoz a generációhoz tartozom, amely hivatalos keretek között, iskolában, elsőként tanulhatott magyarul. Nyolcadikos voltam, amikor először bevezették az iskolába a magyar anyanyelv oktatását, addig csak iskolán kívül vehettem részt magyar órákon. Az általános iskolát szülőfalumban, majd tanulmányaimat a csíkszeredai *Márton Áron Elméleti Líceumban* végeztem. Érettségi után Kolozsváron folytattam tanulmányaimat a *Babes-Bolyai Tudományegyetem* Pszichológia szakán, majd Csíkszeredában, a *Sapientia Magyar Tudományegyetemen* Román nyelv és irodalom valamint Angol nyelv és irodalom szakán tanultam. Azért választottam ezt a munkahelyet, mert szíven viselem a magyarság sorsát Moldvában, és úgy gondolom, most itt van rá a legnagyobb szükség.

KÖNYVAJÁNLÓ

A lélek olvasatlan életrajza

Írással nem lehet jóllakni. Tudták ezt a lujzi-kalagoriak is, akiket Gábor Felicia legújabb könyvében megidéz. A világ, amelyről káprázatos fázisképeket kapunk, olyan emberekről szól, akiknek a nehézségben is járt az eszük. Felicia könyve olyan világot tükröz, ahol az egyén és a közösség egy és ugyanaz. Ilyen emlékei csak annak lehetnek, akiben egy közösség rejtőzött el, akiben egy világ reméli a túlélést.

IANCU LAURA

Szervezeteink elérhetősége

Szervezet	Működési területe	Telefon v. Villámlevél	Honlap	Bankszámlaszám
RMPSZ Romániai Magyar Pedagógusok Szövetsége	Tevékenységét önállóan szervező és kifejtő, politikai csoportérdekeknek semmilyen formában alá nem rendelő civil szervezet, melynek célja a magyar tannyelvű oktatásban érintettek érdekeinek képviselete és a magyar tannyelvű oktatás minőségének fejlesztése.	rmpsz@rmpsz.ro	www.rmpsz.ro/web	
	Keresztszülő program	keresztzulo@rmpsz.ro	www.rmpsz.ro/web2	
AMMOA A Moldvai Magyar Oktatásért Alapítvány	Az oktatási program magyarországi és erdélyi támogatásait gyűjti össze és juttatja el a programot koordináló szervezet (RMPSZ) részére	36/20/5647055 ammoo@csango.eu	www.csango.eu	OTP, 11742173-20154778-00000000 (HUF) Nemzetközi bankszámlaszám: IBAN: HU76 11742173-20154778-00000000 (HUF) BIC(SWIFT)KÓD: OTPVHUHB Bankszámlaszám Romániában: RO13OTPV300000766374RO01 (RON)
	Az AMMOA közhasznú alapítvány, így jogosult adókedvezmény igénybevitelére szolgáló adóigazolást kiállítani cégek és egyéni vállalkozók részére, valamint az SZJA-ból a civil szervezetek részére felajánlható 1% fogadására. Az alapítvány számlaszáma: 18710209-1-43			
KEMCSE Keresztszülők a Moldvai Csángómagyarokért Egyesület	A keresztszülők közössége.	36/30/9605919 ammoo@csango.eu	www.keresztzulo.hu	Raiffeisen bank, 12011265-00160103-00100008 (HUF)

TANÁROK ÉS FALUGAZDÁK ELÉRHETŐSÉGEI

TANÍTÓ				FALUGAZDA		
Oktatási helyszín	Név	Telefon	E-mail	Név	Telefon	E-mail
Bahána	Lőrincz Kinga	0756-316.572	lorinczkinga93@yahoo.com	Rébay Lajos	36/20/931-6600	rebaybt@yahoo.com
Bákó	Roșu Ana Mihaela	0744-438.306	anisoara251@yahoo.com			
Bogdánfalva	Nyika Zsuzsanna	0744-292310	nyikabogyorzszuzsanna@gmail.com	Nagy Erzsébet	36/1/200-2898	faluder@freemail.hu
Buda	Botezatu Viktória	0744-424.106	viktoria59@yahoo.com	Felföldi Elek	36/70/335-5347	felek@freemail.hu
Buda (Szeret-Klészse A.)	Duma Dániel	0736-382.837	duma_daniel2004@yahoo.com	Erős Ildikó	36/30/475-5338	eros.ildiko@freemail.hu
Csík falu	Ferencz-Gábor Antal	0747-840.169	jegenyecsemete@yahoo.com ferenczgabor@ymail.com	Horváth Zoltánné H. Zsuzsa	36/30/290-3885	hsisi0074@gmail.com
	Turzai Orsolya	0745-763.633	lempinella@yahoo.com			
Diószeg	Kiss Sámuel	0725-348.668	kissamuel93@gmail.com	Papp László	36/20/921-5864	pl@pannonhalma.hu
	Kiss-Boros Rebeka	0727-037.737	rebibebi81@yahoo.com			
Diószén	Nagy Árpád	0767-514.051	nagy.arpad51@yahoo.co.uk	Jolanda Willemse	36/30/279-2688	willemse.jolanda@keresztuszok.hu
Dumbráveny	Majzik Tamás	0763-591.193 0036/70-296.50.79	tamasmajzik@gmail.com	Vanczer Zsuzsanna	36/309863477	vanczer.zsuzsanna@vivaco.hu
Ferdinándújfalú	Karácsony László	0747-321.894	lacikaracsony@gmail.com	Nagy Erzsébet	36/1/200-2898	faluder@freemail.hu
Forrófalva	Antal János	0745-502.133	neluantal@yahoo.co.uk			
Gajdár	Papp Enikő-Kinga	0743-838.757	kingucibinguci@yahoo.com	Toroczky Katalin	36/30/948-1355	toroczky.katalin@kardco.hu
	Tókos Norbert	0754-223.748	toki_norbi@freemail.hu			
Klészse	Istók Angéla	0769-670.711	angelicaistoc@yahoo.com	Erős Ildikó	36/30/475-5338	eros.ildiko@freemail.hu
Kostelek	Vaszi Levente	0234-899.487 0752-016.458	vaszi.levi@yahoo.com	Vermes Miklós és Zsuzsa	36/20/342-4179	vermes.miklosne@gmail.com
	Bardócz Noémi	0769-668.127	nocy_bardocz@yahoo.com			
Külsőrekecsin	Daczó Kinga	0745-482.121 0767-980.824	kingadacz@yahoo.com	Lázár Mihályné Borika	36/30/456-6304	borika550328@freemail.hu
	Maczkos Piroska	0752-309.410	maczkospiroska@yahoo.com			
	Ghiurca Valentin	0765-842.344	ghiurcav@gmail.com			
Lábnik	Sípos Norbert	0758-952.445	norciyipos1991@gmail.com	Csongor Attila	36/30/9274088	attila.csongor@multialarm.hu
	Nagy Portik Katalin	0742-972.036	kati_nagy_p@yahoo.com			
Lészped	Beța Agneza	0752-131.049	beczeagnes@yahoo.ro	Dr. Bea János	36/70/584-4993	beajanos@invitel.hu
	Márton Attila	0740-016.123	mattilat@yahoo.com			
Lujzikalagor	Márton Attila	0740-016.123	mattilat@yahoo.com			
Magyarfalú	Kiss Csaba	0742-394.828	kisscaba@yahoo.com	Kascák Tamás	36/20/4019186	tamaskascak@gmail.com
	Puskás Annamária	0743-304.640	annamaripuskas@yahoo.com			
	Bogdán Klára	0234-283.875 0761-738.381				
Nagypatak	Gál Ruth	0745-332.327	gal_ruti@yahoo.com			
Pokolpatak	Duma Dániel	0736-382.837	duma_daniel2004@yahoo.com	Erős Ildikó	36/30/475-5338	eros.ildiko@freemail.hu
	Benke Pével	0721-946.625	pavelbenke@yahoo.com			
Pusztina	Nistor Ilona	0722-447.351	nistor_ilona@yahoo.com	Sikota Krisztina	36/20/977-7796	kriszta.sikota@gmail.com
	Bilibók Jenő	0753-371.371	bilibokj@yahoo.com			
	Mátyás Mónika	0753-846-748	mmilyl@freemail.com			
Rácsila	Gerțui Nikolettta	0741-522.286	gerțuiniki@gmail.com	Dr. Bea János	36/70/584-4993	beajanos@invitel.hu
Somoska	Benke Paulina	0723-314.055	paulina.benke@yahoo.com	Rébay Lajos	36/20/931-6600	rebaybt@yahoo.com
	Istók Angéla	0769-670.711	angelicaistoc@yahoo.com			
Szítás	Pildner József-Károly	0740-147.624	p777joco@yahoo.com	Rébay Lajos	36/20/931-6600	rebaybt@yahoo.com
Trunk	Botezatu Francisca Mihaela	0733-678-418	botezatu_francesk@yahoo.com	Dobozi Róbert	36/30/965-0916	dr@c-a.hu
Tyúkszer	Duma András	0723-226.953	dumaandrei@clicknet.ro	Szelezky Tünde	36/20/393-4507	szelezky7@gmail.com
Buda-Klé-Pok-Som-Tyúkszer	László István	0724-440.974	-			
Újfalu	Vaszi Henrietta	0758-800.428	henikevaszi@yahoo.com	Rébay Lajos	36/20/931-6600	rebaybt@yahoo.com
Csíkszereda	Péter Endre	0747-220.283	peter_endre@freemail.hu	Dr. Szalai Zsolt Somogyi Melinda	36/30/219-5035 30/20/958-7491	zsolt965@gmail.com somogyi.melinda@t-online.hu
	Moldován Anna	0740-068.179				
	Ferencz Gabriella	0745-568.797	ferenczgabriella18@gmail.com			
	Imre Hajnal	0740-533.225	hajnal.imre@yahoo.com			
szakmai felügyelet	Ferencz András	0745-926.033	ferenczbandi@yahoo.com			

Vallás és hagyományörzés

Szerintem e két szó jellemzi leginkább a moldvai magyarokat. A KEMCSE alapító tagjaként, és a vallási munkacsoport létrehozójaként 2007 óta tanulom tőlük e szavak mélységeit.

Alázat és kitartás, talán ezek a kulcsszavak, amelyek segítenek minket a megmaradásban, minden körülmények között. Így van ez, akár egy nehéz sorsú népcsoport életét, akár a magam életét figyelem. Segít bennünket a hagyományok hűséges megőrzése és megtartása. Temetés és Hozsanna is volt ebben az évben. Adamik Kati elvesztése volt a legfájóbb a számunkra, de Erdélyi Zsuzsannától is búcsúztunk márciusban nagy tisztelettel.

Nyisztor Tinka közbenjárásával 120 darab Hozsanna-adománykötetet kaptunk a *Szent István Társulattól*, amelyet a tanároknak átadhattunk Lakitelken, és tovább küldhettünk néhányat Pusztinába is. Varrógép-adományokat is tudtunk továbbítani Benke Paulínának Somoskára.

A csoportunknak van saját hagyománya is: a Közös Keresztút, amelyet minden évben együtt járunk a moldvai csángó-magyarokkal a Rákosligeti templomban, a lujzikalagori születésű *Tampu-Ababei József* plébános atya vezetésével. Mindig nagy élményt és lelki feltöltődést ad mindnyájunknak. Fájó érzés volt számomra, hogy idén először, sajnos az atyán kívül más moldvai magyar nem volt jelen, noha mindenkit szeretettel hívunk, várunk. A megmaradásban segít mindnyájunknak az őseink, a nagyjaink tisztelete is. Többen keresztszülők részt vettünk *Regőczy István* atya szü-

letésének 100. évfordulóján, az ünnepi szentmisén, amelyet *dr. Beer Miklós* püspök atya tartott, és amelyen a pusztinai asszonyok énekelték a legszebben Nyisztor Tinka vezetésével. Ezzel köszönték meg Regőczy atyának a csángókért mondott sok szentmiséjét, imáit és a tőle kapott szentmise kellékeket, amelyeket Rómából hozott nekik Pusztinába. Tinkáék 1600 darab csángó galuskát is készítettek, amelyet az agapén kóstolhattunk meg. Örömteli büszkeséggel meséltünk az asztaltársainknak a galuskáról, a moldvai magyarokról és a keresztszülő-mozgalomról.

A legjelentősebb esemény idén munkacsoportunk számára a csángó legendák megjelenése lesz, amelyet sok áldozatos közreműködővel együtt elősegíthettünk mi is. *Iancu Laura* költő és néprajzkutató már négy éve összeállította a 100 moldvai magyar mondát és legendát, tiszteletadással Lakatos Demeter emlékezete előtt, aki 2011-ben lett volna 100 éves. Laura önzetlen munkájának is köszönhetően akkor az ismeretterjesztő Naputánjáró-társasjáték jelenhetett meg, most karácsonyra pedig a Csángómagyar legendák is. Istennek legyen hála!

ALBERTNÉ RÉVAY RITA,
a KEMCSE vallási és hagyományörzési felelőse

Bővül a falugazdák köre

A falugazda kapocs, híd a tanár és a keresztszülők között.

**DR. SZALAI ZSOLT ÉS FELESÉGE
SOMOGYI MELINDA** Csíkszeredai
Közösség

Melinda és Zsolt Szentendrán élnek 21 és 18 éves lányaikkal. Mindketten közigazdász végzettségűek. Melinda könyvvizsgálóként dolgozik, Zsolt korábban banki területen tevékenykedett, jelenleg pénzügyi tanácsadó. Mindketten a Szentendrei Református Egyházközség és a Keresztyén Vezetők és Üzletemberek Társaságának (KEVE Társaság) tagjai, Zsolt utóbbinak alelnöke is.

RÉBAY LAJOS
Somoska, Szitás,
Újfalú, Bahána
Apai felmenőim több generációja Nagybányán élt. Bányaműveléssel és nemesfémfeldolgozással foglalkoztak. Épületgépész mérnök vagyok, feleségem zenetanár, négy gyermekünk van, akik mindannyian pedagógusok. Második gyermekünk-nél született négy unokánk. Sepsiszentgyörgyi barátaink segítségével 1991-ben elindítottuk a cursillo katolikus megújulási mozgalmat a Gyulafehérvári Egyházmegegyében. Két éve két keresztyermekem lett, a gajdári Kövér Magdi és Betty. Az AMMOA küldetését rendkívül fontosnak tartva szeretettel vállaltam e négy falu keresztszülői közösségét.”

CSONGOR ATTILA,
Lábnnyik

56 éves villamosmérnök vagyok.

Több mint 10 éve kerültem kapcsolatba a csángó mozgalommal. Az első években csak, mint pénzügyi támogató és érdeklődő. Később egy nyári táboroztatás során feleségemmel együtt találkoztunk keresztlányunkkal. Ott eldőlt minden. Egyre többet érdeklődtünk a csángók és Lábnnyik sorsa iránt. Évente egy-két alkalommal oda is utazunk. Találkozunk keresztyermekünkkel, ismerőseinkkel, a kocsmárossal és a pappal, akik hála Istennek még beszélnek magyarul. Az ott tanító tanárokkal együtt egy kicsi, de lelkes csapat azért munkálkodik, hogy ez még sokáig így legyen!

Az immár a kilenc év óta működő keresztszülő klubot azért hívtuk életre, hogy tagjaink első kézből értesüljenek a moldvai magyar oktatás eseményeiről, találkozhassanak egymással és íze-
lített kapjanak a moldvai magyarság történelméből, páratlan kultúrájából a témák legjáratosabb szakértői, neves művészek, előadók részvételével.

HÍRES-NEVES VENDÉGEINK VOLTAK

Pávai István

Iancu Laura kisleányával az ölében olvas fel

*Szakfelügyelők
Ferencz András és Bilbók Jenő*

Kovács Krisztián

A 2015-ös évben sikerült céljainknak mindenben megfelelnünk. Több előadónk foglalkozott *Domokos Pál Péter* szerteágazó kutatómunkájával. Leánya, *Domokos Mária* zenetudós és *Sebő Ferenc* népzeneész és népzenekutató is megemlékezett moldvai gyűjtéseiről. *Pávai István* professzor *Jagamás János* népzenekutató számunkra ismeretlen pályáját és gyűjtéseiből készült hangzó anyagot mutatott be.

A *Faragó Laura* által előadott népdalok, *Puskás Antal* vidám történetei a moldvai csángók kultúrájának egy másik oldalára világítottak rá.

Nagyon örülünk, ha fiatal csángó értelmiségiek látogatnak el hozzánk: *Iancu Laura* új könyvének bemutatója egy ilyen alkalom volt. A még egyetemista *Kovács Krisztián*, akinek pályáját a mi oktatási programunk egyengette, beszámolt a Hencida együttessel megtett Észak-Amerikai előadó útjukról. Márciusi öszszejeövetelünkre ellátogattak a *Forrófalvi Phoenix Kulturális Egyesület* táncosai, énekesei. Mindig megható érzés látni, hallani őket.

Egészen különleges élmény volt *Pamzsav Horolma* genetikus kutató előadása. A genetikai vizsgálatok alapján kijelenthető, hogy a ma magyarul beszélő kárpát medencei, székely és moldvai csángók genetikai állományában az azonos helyen lévő változások, mutációk azt jelzik, hogy közös őshazából indultak ősünk.

Mindig örülünk, ha egy keresztszülő tart előadást számunkra. Ilyen alkalom volt, mikor *Szentes László* videofelvételét nézhettük meg, amelyet a kosteleki népdalvetélkedőről készített.

A Pünkösdi búcsúra való szép felkészülés jegyében *Császár Tamás* filmjét láttuk, amely a Széphavason újraépített zarándokkápolna történetét és felavatását mutatta be.

Vannak évente ismétlődő programjaink, mint a budapesti Csángó bállal egybekötött *Keresztszülő-tanár* találkozó, és a moldvai oktatás vezetőinek tanévindító beszámolója. Mindkét esemény azt célozza, hogy a keresztszülők minél

*Jobbról balra Domokos Mária,
Faragó Laura, Puskás Antal*

Sebő Ferenc

Pamzsav Horolma

Ne feledjétek, mű vagyunk a hunok

Engem ért a szerencse, hogy szerkeszthettem Duma-István András *A csángók világa* (hegyek, vizek, tátosok) című, legújabb kötetét.

Bevallom e könyv szerkesztése korántsem volt könnyű munka, mert a szerző sosem tanult iskolában magyarul írni (nem is tanulhatott, lévén, hogy Moldvában a csángó tájszólást az 1970–80-as években végtelenül tiltották).

„Hogy felismerjük a setétségben elrejtett dolgokat, nagy fényre van szükségünk”, mondja Duma-István András. Leírja például, hogyan használták a csángók a pásztorbotokat nemcsak a pontos óra, hanem a dátum meghatározására is; hogy a csángó mellesbundára (keptárra) hímzett jelek hogyan adják ki a kalendáriumot; hogy a kutakat és forrásokat, valamint a mellettük élő nyírfákat mai napig tisztelik. Így lassacskán elénk tárul egy olyan világ, amely a lehető legmélyebben a hagyományokban gyökerezik, s amelyben a tátosok (táltosok), eme jóindulatú vezetők irányítják a hétköznapiakat, szabják meg a történelem menetét.

Sokszor idézi apja, a falu kertésze szavait, aki taníttatta őt, mondott neki „mesés miséket” (tanítómeséket), s akitől gyermekként sok mindent ellesett, amikor az a falu öregjeivel tanácsolt (beszélgetett). Róla írja, hogy imával kezdte és végezte a napot, egy életen át. Jómagam ismertem ugyan azt, hogy egyszer egy évben, pünkösdkor a csángók imával köszöntik a felkelő napot Csíksomlyón, de arról nem hallottam, hogy minden áldott nap hajnalán felkelnek és imádkoznak, s majd délben és a Mária-harangszókor (holdkeltekor) is ugyanezt teszik, mint a szerző apja.

az, aki a társadalmat is megértette. Kérdeztem is Andrást, nem apád volt-e a táltos, aki hátulról, szellemileg a falut vezette.)

A kötet megjelenése után meglepetéssel olvastam, hogy a hun fejedelem főpapi hatáskörrel is rendelkezett, és „minden reggel kijött a sátorból, meghajlással üdvözölte a napot, este pedig a holdat”. A hunok világának egyik legszakavatottabb kutatója, Obrusánszky Borbála meg egyenesen kapcsolatot lát a Szima Csien (Sima Qian) kínai krónikás által leírt fenti hun főpapi szokás és a pünkösdi csángó napba nézés között.

Tudván, hogy Duma-István András az utóbbi időben maga is néprajzi látványosság lett, és akár mongol kutatók is megfordulnak Bákó megyei, klézsei házában, ezek után annak jártam utána, vajon nem tőlük hallotta-e, hogy a hun vezér (aki egyben vallási vezető is) hajnalban a napnak, este a holdnak imádkozik. Hamar kiderült, szerzőnk már 2005-ös, *Csángó mitológia* című könyvében is ír erről – így hát utólagos kitaláció kizárva.

Ezek után a csángókról kezdem elhinni azt, amit a szerző édesapja, Duma-István Márton és az ő hosszú életű barátai mondták: „Ne feledjétek, mű vagyunk a hunok...”

www.magyaridok.hu

SÁNTHA ATTILA
szerkesztő

tájékozottabbak legyenek a távoli támogatójaink életéről.

Novemberben Gábor Felicia csángó író és Takács Éva fiatal szegedi népdalénekes volt a vendégünk. Karácsonyi ünnepi műsorunkat remélhetőleg a terveinknek megfelelően tudjuk megszervezni, hagyományaink szerint a Lakatos Demeter Csángómagyar Egyesülettel közösen. Kozma Imre atya a lelki ráhangolódásban segíti majd. Az egyetemis-

ták kis csoportja pedig énekekkel örvendtet meg bennünket.

Minden rendezvényünkön László Ildikó előad egy-egy szép moldvai népdalt, és megtanulunk tőle egy könnyebben elsajátíthatót. Prekrit Judit állandó fotósunk, az ő képei dokumentálják az eseményeket. Az izgalmas előadások tartalma nyomon követhető a honlapunkon: www.keresztzulok.hu. Összejöveteleinket minden hónap második szombatján

tartjuk a Budapest XII. Kerületi Önkormányzat Böszörményi úti székházának előadótermében, amit térítésmentesen biztosítanak számunkra, ezzel támogatva ügyünket. Ezek a rendszeresen megtartott rendezvények lehetőséget adnak a keresztszülőknek, hogy megismerkedve egymással, barátságokat köthessenek, és ekkor mutatjuk be az új keresztszülőket is.

BÜTTNER SAROLTA
KEMCSE program koordinátor

László Ildikó énekel

Forrófalviak zenélnek

Büttner Sarolta Sebő Ferenc előadásán

Csángópalánta program

Szeretnénk a csángó tanulók magyar nyelvgyakorlását hatékonyabbá tenni, csatlakozzon Ön is a programunkhoz!

A gondolat *Lászlófy Páltól* az RMPSZ tiszteletbeli elnökétől indult, ám az AMMOA és a KEMCSE vezetősége azonnal magáévá tette. Mindnyájan érezzük ugyanis, hogy nem elég gondoskodnunk keresztgyermekünk nyaraltatásáról, el kell érniük, hogy ezek a tábori időszakok a nyelvtanulásban is hatékonyabbak legyenek. Igaz, hogy a gyerekek nagyszerűen érzik magukat nyaralás közben, de egymás között a románul beszélnek, így élményekkel gazdagodnak, ám magyar nyelvtudásuk nem sokat csiszolódik. Ennek megváltoztatása érdekében indítottuk el a Csángópalánta programot, s keresünk hozzá vállalkozó szellemű partnereket.

A program célja, hogy a gyermekek a nyári szünetben hosszabb időt, minimálisan két hetet magyar családoknál töltsenek el. A befogadó családok csak egy csángó „palántát” látnak vendégül azért, hogy az egész idő alatt a magyar nyelvet használja. Vállalják, hogy a csángó gyermeket „sajátjukként”

ellátják, gondozzák, ennek költségeit állják. Előnyt jelent és megkönnyíti a játékos nyelvgyakorlást, ha a befogadó családban hasonló korú, azonos nemű gyermek van.

A gyermekek kiválasztásánál az oktatási program tanárainak és a keresztszülőknek a segítségére számítunk. A befogadókat meg-

bízottjaink személyesen felkeresik, és a családlátogatáson tapasztaltak alapján választják be őket a programba. A vendég gyermek itt-tartózkodása alatt végig tartják velük a kapcsolatot, figyelemmel kísérik a gyermekek itteni sorsát.

A gyermekek Magyarországra történő ki- majd visszautaztatása szervezett módon, kísérő felügyeletével történik, az ezzel járó költséget szervezeteink fedezik.

A csángó családoknak csak a gyermekük kiutaztatásához szükséges engedélyek, okmányok beszerzése a feladata. A kapcsolatot gyermekükkel ők is a program felelősén és a segítő tanáron keresztül tarthatják az egész idő alatt.

A keresztszülőknél, befogadó családoknál történő nyaraltatásnak vannak már előzményei, és nagyon jó tapasztalatai, amit az alábbi beszámolók bizonyítanak.

LEGEZA LÁSZLÓ

Nyaralás keresztszülőknél

A Csángópalánta program „előszobájának” tekinthetjük a keresztszülő nyaraltatást, melyet ebben az évben kilencedik alkalommal szerveztünk meg. Külsőrekecsini és dumbrovényi gyermekek töltöttek egy hetet keresztszüleiknél az ország különböző településein.

Évek óta július végén egyik külsőrekecsini tanárnő és dumbrovényi tanár bácsi felügyeletével külön busszal érkeznek a gyermekek Magyarországra. Debrecenben van az első megálló, majd Mezőkövesden leszállnak a mezőkövesdi, egri és miskolci gyerekek. Aztán irány Budapest, az ittenieket a keresztszülők otthonukba viszik, egy részüket pedig tovább Győrbe, Mosonmagyaróvárra, Nagyatádra. A keresztszülők végig tartják a kapcsolatot egymással. Amikor eltelik az egy hét, Budapesten a megbeszélt időpontban találkoznak a busszal, s a kísérő tanárokkal.

Ha számszerűsítanénk a nyaraltatás eredményét – ami természetesen nem lehetséges – elmondhatnánk, hogy Csíkszeredában eddig több mint tíz gyermek tanult tovább azok közül, akik keresztszüleiknél többször is nyaraltak. Ezért is bízunk abban, hogy a Csángópalánta programmal néhány év múlva még több gyermek továbbtanulását érhetjük el.

LÁZÁRNÉ SEREG BORBÁLA
KEMCSE elnökségi tag, szervező

Befogadó keresztszülők a rákosszentmihályi templomban

Szívük és otthonuk kapuját szélesre kitérték

A KEMCSÉ-vel jó kapcsolatot tartó rákosszentmihályi Kovász Egyesület szervezésében évek óta érkeznek csángó gyerekek Budapestre. Elszállásolásukról, évről-évre befogadó családok gondoskodnak. Napközbeni programjukat az egyesület szervezi. Idén 35 gyermeket látott vendégül 26 befogadó család. A gyermekek Csík faluból, Máriafalváról, Lujzikalagorból, Lábnyikból és Magyarfaluból érkeztek.

A program fővédnöke ebben az évben *Semjén Zsolt* miniszterelnök-helyettes volt. Augusztus 20-án részt vettünk a gyermekekkel és a befogadó családokkal együtt az ünnepi szentmisén és a Szent Jób körmeneten.

Kiemelkedő eseménynek számított a Csángó Est, és az, hogy vasárnap a rákosszentmihályi templomban magyarul csendültek fel a csángók szent énekei. Köszönetet mondtunk a családoknak, a tanítóknak, a támogatóknak, akik jóvoltából idén azok a hátrányos helyzetű gyermekek jöhettek el, akik közül többen még falujuk sem hagyták el.

Hisszük, az 1958-ban megszüntetett magyar iskolarendszer –, mint tenyérben tartott égő mécses – lassan világitani kezd! Idén sok új egyetemista csángó tanulhat Budapesten a *Bethlen Gábor Alap* jóvoltából. Közülük hármat mi is hozzásegítettünk a döntéshez. Törekvésünk: lennének ők közösségük értelmiségi rétege! Csak ez az út a megmaradáshoz.

PETROVICS SÁNDOR
szervező, a Kovász Egyesület elnöke

TÖBB SZÁZ GYEREK TÁBOROZOTT

Ezen a nyáron, a Magyarországon és Erdélyben szervezett táborokban több mint 600 csángó gyerek nyaralhatott azok közül, akik szorgalmasan részt vettek a moldvai magyar oktatásban. Ezek a táborok nagyrészt a keresztszülők, az AMMOA, a KEMCSE, a Bethlem Gábor Alapítvány valamint a Pillangó Alapítvány támogatásával jöttek létre. Néhány csángó faluban lelkes keresztszülők és falugazdák napközi foglalkozást is szerveztek. Voltak olyan gyerekek, akik egyénileg hosszabb időt tölthettek keresztszüleiknél, ami a legideálisabb módja az üdülés és nyelvtanulás összekapcsolásának. Ezt a fajta nyaralást szeretnénk ösztönözni a jövőben a Csángópalánta program keretein belül.

Gödöllőn családoknál

A lézpedi gyerekek balatonlellel nyaralással összekötött gödöllői táborozása az AMMOA pályázatának, a BGA-nak és az adományozók nagylelkűségének köszönhetően idén is változatos programokkal volt teli. A városunkban befogadó családoknál elhelyezett gyerekek legalább ez alatt a néhány nap alatt kénytelenek voltak magyarul beszélni, ami a legjobb nyelvgyakorlási lehetőség, és a balatonlellel önkormányzati üdülőben az ott nyaraló magyar iskolások, családok gyerekeivel játék közben is használták a magyar nyelvet.

Annak ellenére, hogy Moldvában is dübörög a modernizáció (a legtöbb gyereknél okos telefon volt), még nagyon élnek a hagyományok. A nálunk lakó testvérpár idősebbik tagja ősi népi gyógymóddal mulasztotta el testvére fejfájását: gyufát égetett, majd vízbe dobta, és ezzel kente be a fájó homlokot. Néhány perc múlva a kislány ismét jókedvű volt, fájdalma elmúlt.

A legnagyobb élmény az augusztus 20-i túzijáték volt. Kezds előtt sétáltunk a gyerekekkel, gyönyörködve a csodálatos Duna parti panorámában. Az egyik kisfiú erősen nézett a Szabadság-szobor irányába, majd hozzám fordult: Saci néni! Mi van annak a „leánkának” a kezében? Néhány másodpercig eltartott, míg felocsúdtam, hogy a palmaágat kérdezi.

A befogadó családok kérték, hogy jövőre hosszabb időt tölthessenek náluk a gyerekek. Így a kocka el van vetve: jövőre is szervezzünk táborot Gödöllőn a lézpedieknek.

Dumravénytől Gergelyugornyáig

Nagyon fontosnak tartjuk, hogy a nyári vakáció alatt is programokat szervezzünk a dumbravényi magyar oktatásban tanulók és a tágabb közösség számára is.

Az iskola befejezése után szinte rögtön Válaszútra utaztunk 14 harmadikos és negyedikos tanulóval. A *Kallós Zoltán Alapítvány* által szervezett alkotótáborban kézműves technikákkal, illetve népi gyermekjátékokkal, moldvai táncokkal és énekekkel ismerkedhettek a gyerekek. Hálás köszönettel tartozunk a keresztszülőink, támogatóinknak és a Pillangó Alapítványnak, hogy a segítségükkel eljuthattunk ide.

A tábor után turistacsoport érkezett a faluba. Látogatásuk nekünk is nagy élmény volt. Július elején táncházat szerveztünk, amelyen nem csak a magyarországi vendégek és a dumbravényiek vettek részt, hanem külsőrekecsiniek, Csík falusiak és berendestiek is.

Idén is jártunk Békésszentandrás 16 felső tagozatos gyermekkel. A sokszínű táborban anyanyelvi foglalkozásokon, táncpróbákon, történelemórákon, kézműves programokon vehettek részt a diákok, de a strandolás, a sportolás sem hiányzott. Jártunk Ópusztaszeren és Gyomaendrődön, a szarvasi Vízisízházban. *Papp Dezső* és *Bezsán Magdolna* immár 15. éve rendezik meg ezt a táborot. Fáradhatatlan törődésüket és a falu szeretetét egy műsorral köszöntük meg a békésszentandrás kultúrházban.

A nyár utolsó táborára ismét Magyarországon, Gergelyugornyán került sor, ahova 20 gyermekkel utaztunk. Ez egy igazi összefogás eredménye volt, amelyet *Rákóczi Péter* koor-

dinált. Köszönettel tartozunk neki, családjának, segítőknek, támogatóknak és Beregdaróc polgármesterének, *Pálinkás Györgynek*, valamint a két tábor utazási költségének jelentős részét fedező *Silvano Bianchi* olasz üzletembernek, és *Vanczer Zsuzsinak* és barátainak.

A nyár folyamán vált egyre nagyobb bizonyossággá, hogy a dumbravényi magyar oktatás mögött egyre szélesebb és aktívabb támogatói közösség kezd kialakulni, amely biztosítani tudta a gyerekek számára ezt az élményekben gazdag vakációt.

VANCZER ZSUZSANNA falugazda
MAJZIK TAMÁS, dumbravényi tanár

A Megbékélés Házában

Augusztus utolsó hetére mindig megmelegszik a szívünk. Idén is a berekfürdői Megbékélés Házában Moldvából, Kárpátaljáról, Erdélyből és a Vajdaságból, valamint Berekfürdőről nyaralt együtt 50 magyar gyermek.

Megérkezésükkor egy különleges családi találkozó közepébe cseppentünk. *Sütő András* erdélyi író mintegy 70 leszármazottja bensőséges összejövetelen elevenítette fel a családi eseményeket, és kereszteltek meg egy a családhoz tartozó kisleányt. A református istentisztelet keretében a mi táborozó gyermekeink is szerepelhettek. Soha nem feledjük, hogy részesei lehettünk ennek az eseménynek.

Sokszor panaszkodunk, hogy a nagyobbak a kicsikkel nem szívesen játszanak, nem pártfogolják őket. Itt most ennek az ellenkezőjét tapasztalhattuk meg. A 14 éves vajdasági kislány teljes természetességgel vitte el gyermekülésben a biciklizni nem tudó 10 éves moldvai Rozit. Tanították egymást kavicsfestésre, karkötőket szőttek, vigyáztak a kicsikre a strandon. A moldvai gyermekeinknek is természetessé vált a magyar nyelv használata. Ott volt az igény a kis szemekben, hogy magyarul szóljanak társaikhoz.

A pedagógusoknak lehetőségük volt egy kis kitekintésre, megvitathatták, hogy ki milyen problémákkal szembesül otthon napi munkája során. Különleges volt a táborunk, mert egy fogyatékkal élő csoport is volt ebben az időben a Házban. Természetes volt a velük való napi kommunikáció, kedvességüket, szeretetüket, érdeklődésüket közös énekléssel köszöntük meg.

A forró nyárató emléke elkísér bennünket és arra ösztönöz, hogy 2016-ban is megszervezzünk egy hasonlóan színes hetet moldvai keresztgyermekeinknek, és hívjunk ismét vendégeket a környező országok magyar lakta településeiről.

MAKKAINÉ ILONA, ERŐS ILDIKÓ ÉS FELFÖLDI ELEK szervezők

Máltaiak mesetábora

Második alkalommal szervezett a Máltai Szeretetszolgálat meseterápiás élménytábort csángó gyerekeknek a gyimesi Muhos-pataki Fürdőnél. A térségben egészségügyi missziót végző máltai orvoscsoport tagjai már tavaly figyeltek fel arra, hogy a csángó településeken sok gyerek a vendégmunkásként távoli országokban dolgozó szüleit nélkülözve nő fel nagyszülők, távoli rokonok között.

A szervezők fontosnak tartották az árva, félárva, széthullott családban élő gyerekek teljes, működő családokba való bevonását, ezért saját gyerekeikkel együtt nagycsaládként élték meg a tábor mindennapjait. Fontos rendezőelv volt a játékoság, a szeretetteljes légkör, a mindenek feletti elfogadás, a változatos tevékenységek, a négy szemközti, kiscsoportos, illetve közösségi foglalkozások váltakozása igény szerint.

Idén huszonegy csángó magyar gyermeket látott vendégül *Szalai László*, a Magyar Máltai Szeretetszolgálat önkéntes orvoscsoportjának vezetője, *Kecskés Karina* színművésznő, meseterapeuta, *Balázs Péter* szobrászművész és *Tátrai Vanda* meseterapeuta, kézművesoktató.

Magyar Kurír,

Csodálatos lányiki nyár

A lányiki gyerekeknek gazdag nyári programjuk volt idén. Egy hetet tölthettünk Csobánkán 13 lányiki gyerekekkel, ahol nagyon sok törődésben és szeretetben volt részünk. Volt is sírás a búcsúzáskor. A keresztszülőknek köszönhetően a gyerekek hálósákokban pihenhették a napok fáradalmait.

Székelgyődi jutalomtábort is sikerült országon belül szerveznünk azoknak a gyerekeknek, akik ezt megérdemelték, de nem volt lehetőségünk útlevelet készíttetni nekik. A tavalyihoz hasonlóan 10 gyerek táborozhatott 8 újfalvi gyerekekkel együtt. Voltunk fürdeni, lovagolni és a Sűgő barlangban. Nemezeltünk, játszottunk énekelünk, de a fontos az, hogy jól éreztük magunkat.

A csík falusi tanító néni felkérésére 7 gyermeket azok közül, akiknek volt útlevele egy újabb magyarországi táborba tudunk elküldeni, ami egy teljesen új tapasztalatot hozott számukra. Egyrészt mert nem tudtuk elkísérni tanítványainkat, másrészt mert családoknál voltak elszállásolva Budapesten. Ennek a nagy haszna az volt, hogy majdnem teljesen magyar környezetben voltak, így rá voltak utalva, hogy csak magyarul beszéljenek. A budapesti táborral egy időben 8 lányiki gyerek a somoskai tanító néniel és további 12 gyerekekkel Balatonszepezden nyaralt.

Ezekon kívül, két alkalommal volt ún. nyári óvoda is Lábnyikban. Első alkalommal Csoma Gergely egy magyarországi csoporttal tartott kétnapos programot. Második alkalommal egy kedves keresztszülő, Fekete Zoltán egy egész hetet foglalkozott a gyerekekkel. A nyár utolsó nagy eseménye egy óriási adományosztás volt, amelyet kiegészített a tanterem bővítése egy számítógépes oktatórendszerrel. Nagyon szorgosan dolgozott a Szeged környéki lelkes csapat az adományok kiosztásában. Minden kedves keresztszülőnek és támogatónak hálásan köszönjük, amivel hozzájárult ahhoz, hogy egy ilyen csodálatos nyár lehet mögöttünk.

NAGY-PORTIK KATALIN
lábnyiki tanítónéni

A tanárnő levele a balatonszántódi táborból

Búcsúzni szeretnék, mint Diószén tanító nénije és egyben megköszönni mindent, jómagam és a csángómagyar gyermekek nevében. Köszönet a keresztszülőknak, a XII. kerületi Önkormányzatnak, a Németvölgyi Általános Iskola kísérő pedagógusainak és nem utolsósorban Jolanda Willemse diószéni falugazdának, a tábor szervezőjének, és évek óta odaadó támogatóknak.

A tábor ideje alatt sok szórakoztató programban volt részünk. Napi rendszerességgel látogattak meg minket régi és új keresztszülők. Minden nap egy új kihívás várta a gyermekeket: sportolhattak, kézimunkázhattak és anyanyelvi vetélkedőkön is fitogtathatták tudásukat. Szerintem mind a csángó, mind az

Kedves Keresztszülők!

Mi a lábnyiki gyerekek nagyon szépen köszönjük, hogy küldtek pénzt, hogy megtudjuk csinálni az ütleveleket és a prakurákat szülői felhatalmazásukat, hogy eltudjunk jutni Csobánkára.
Ez a tábor nagyon szép volt mert nagyon sokan voltunk gyerekek hatszázam voltunk és kétszáz vezető. Ebben az évben több sátor volt, mint a tavaj, 4 sátorba aludtunk, külön a kicsik és a nagyok külön a fiúk és a lányok mert a nagyok később értek haza és, hogy megvárják a kicsiket átültek más sátorba és úgy volt a kicsi lány sátor és a nagy lány sátor és még volt a kicsi fiú sátor és a nagy fiú sátor.
Néhány vezető aludtak kint a kicsi lány sátor elejébe, hogy me jöjjenek be a fiúk.
És az ételt nagyon szeretjük mert finom volt. Mindenkivel szorgalmasan tornáztunk.
Reméljük, hogy jövőre is eltudunk jutni Csobánkára vagy más táborba.

Szeretettel a lábnyiki gyerekek

Köszönjük nagyon, nagyon szépen a támogatást.

anyaországi gyermekek örültek annak, hogy egymástól tanulhattak csángós és magyaros kifejezéseket.

Egy nagyon érdekes és sorsszerű találkozásnak is szemtanúi voltunk. Van egy román kisfiú a csapatunkban, aki az idén keresztszülőket kapott, mert nagyon jó eredményeket ért el a magyar anyanyelvi órákon, meg is látogatták őt a táborban. Úgy érzem, hogy példa lehet mindenki számára ez a kisfiú, aki vállalta mindenáron, hogy nem csak az állami iskolában, hanem a Magyar Házban is rendszeresen és következetesen jár nyelvet tanulni, nem törődve azzal, hogy román, szeretettel tanult magyarul. Kedves felnőttek, ez a gondolkodás elemi-ösztön szintjén benne van a gyermekeinkben, csak mi felnőttek elrontjuk!

Noha csak egy iskolai év erejéig voltam a diószéni csángó gyermekek közt, mégis örökre megváltoztatták az életemet, mert megmutatták, hogyan kell méltósággal viselni a sorsunkat.

Máskéntént tekintek a „Nagy Világra” és bátran mondhatom, hogy életre szóló élményt kaptam itt. Mindig is érdekelt a csángó kultúra, talán azért, mert ott van a gyökereimben, talán azért, mert egy az anyanyelvünk, talán azért, mert testvérek vagyunk, hiszen tudat alatt közös érdekeink vannak, mindannyian egy óriásfenyő árnyékában nőttünk egyedivé.

CSÁKÁNY ZSUZSANNA
diószéni tanárnő

Lujzikalagori gondolatok

Az iskolában kedden és csütörtökön szerepel az órarendben a magyar anyanyelv. Mindig korábban érkezem, a tantermekben még csend van. Pandelea Doinițaz igazgatónő ajtója mindig tárva-nyitva áll, a szó szoros értelmében. Jó érzéssel és hangosan köszönök be, jelzem, hogy munkára készen állok, majd azzal a lendülettel a tanári szoba felé veszem az irányt. Itt is jó nagyokat köszönök, illedelmesen, közepesen hangosan. A román tanárnő erőltetett érdeklődéssel, de udvariasan érdeklődik a magyar oktatásra járó gyermekekről, majd a végén jelzi, mindenképpen írjam be a hiányzásokat, hiszen az ő hetedik osztályos lányai még egy órán sem voltak. Természetesen, nyugtatom meg és közben szeretettel gondolok a lányokra, akik hiszem, hogy ma is ott lesznek a magyar órán.

A beírási naplóval még nem is végeztem, de igyekszem le az alsó szintre, hogy minél több gyermekkel találkozhasson a tekintetem és jelezzem: itt vagyok, várlak magyar órára. Erőst örömes vagyok, hogy a kezdeti 11 tanítvány csapata lassan meghaladja a 30 főt, ma írom be a 31-ik gyermeket. Ahogyan kiürül az iskola, úgy követem a gyermekszereget az iskolaudvarra. A várakozó édesanyáknak és anyókáknak jó nagyokat köszönök, hogy: Isten áldja meg! Akik későbbben végeznek az órákkal, azoknak is hangosan jelzem, hogy egy órára várom őket is. Fontos, hogy az udvaron jövő-menő, vagy csak álldogáló gyermekek, szülők és nagyszülők magyar szót hallanak a román tannyelvű iskolában. Az inges fiatalember pedig ejsze csak hivatalból van itt és nem komédiásnak gondolják.

Indulok be az osztályba, egy anyuka azonban három gyermekével elindul felém:

– Hallom Kend magyarul szólt, tanulnak magyar nyelvet az iskolában?

– Igen, most kezdjük a magyar órát, kedden és csütörtökön van még csak, de lesz másik napokon is. Bé akarja íratni a gyermekeket?

– Hát csak ezt a nagyobbikot és a hat esztendőes leánykát tejsze.

– Hagyja el itten és én későbbben hazacsapom.

Két új tanítványommal büszkén megyek be a magyar zsongással megtelt tanterembe. Ma betűket és verset is tanulunk, a kicsik pedig szépen színeznak.

Igazgatónő ismételtlen fölívja a figyelmem, hogy várnak az iskolai gyűlésre. Megnyugtatom, hogy ott leszek. Elsősorban a történelem tanár, avagy történelem tanár esetét tárgyalják. Aztán én következem, mármint nem a személyem, hanem az ügy, amit képviselek, a magyar anyanyelv oktatásának kérdése. Két kislány kérvényét visszavonták, közlik és a román tanárnő hihetetlen gyorsasággal teszi fel számomra érthetetlen kérdéseit, miközben a papírokat lobogtatja. Szerencsére az igazgató néni gyorsan és hatékonyan kezeli a problémát. A tanárnő által megírt kéréseket mindenki szeme láttára tépi szét, mire a

Mátyás Anna-Mária rajza (11 éves)

probléma megszűnni látszik. Ennek is megvan a maga rendje és módja, a szülőnek nem csak alá kell írni egy kérést, hanem meg kell írni azt, lehetőleg a titkárnő vagy igazgatónő jelenlétében.

Csütörtökön már egy bizottság töri ránk az ajtót, a vezér személye kitalálható. Miután jelenléte ellenőriznek, meglepődnek, de azonnal győztes megoldást is találnak, ki szeretnék küldeni óráról mindazokata gyermekeket, akiknek nem volt iskolai kérvényük iktatva az eltelt tanév végén. Egyik kisfű sírni kezd, az ő kishúga nem akar hazamenni, Nikoletta nagy kerek fekete őszinte tekintetével és fejének rázásával erősíti meg elkeseredett bátyja állítását. Az óra hátralevő részében felszabadultan mondogat, magyarul ismétli az állatok neveit, a színeket és a már ismert gyümölcsöket is magabiztosan mutogatja. Bátrak voltak, magabiztos és nyugodt, higgadt, mosollyal kísért fellépésem átragadt rájuk is. Szeretném, ha megtanulnák és hasonlóképpen nyugodtan kezelnék a hivatali visszaélések ilyenféle torzulásait.

Én lennék az első tanító, akit fegyelmivel fognak sújtani, mert túl sok gyermek van az óráján? Nem szeretném kiprovokálni, de szinte örültem volna neki, ha jegyzőkönyvezik a dolgot és előterjesztik a tanfelügyelőség irányába. Már elképzelttem, hogyan vakarja fejét a főtanfelügyelő nő, bal kézzel jobbról, miközben az iskolák többségében harc folyik a gyermekekért, a kis létszámmal működő csoportok jóváhagyásáért esedeznek az igazgatók, itt ez a fránya magyar, aki becsülettel kiegészítette a csapatot, nem szívja az állam kasszáját minél kevesebb munkavégzéssel és precedens nélküli problémát állít fel. Hmm... Hát Kend az a tanító, aki ingyért dolgozik? Akinek fontosabbak a gyermekek, mint a kevés óraszám és a gyorstávózás? Természetesen ez sem teljesen igaz, mert azért megvagyok elégedve a juttatásommal, palotát emelni nem akarok,

Így amit kértem a jó Istentől, azt mind megadta, hiszem, hogy ezután sem lesz másként. És ki nem szeret kicsi nebulókkal foglalkozni, őket nevelgetni, csiszolgatni, tanítgatni?

Kedden szülői értekezletet tartunk, folytatjuk...

MÁRTON ATTILA

NAPUTÁNJÁRÓ az AMMOA és a KEMCSE időszakos kiadványa, IX. évfolyam, 2015. november

Kiadja: A Moldvai Magyar Oktatásért Alapítvány, 1126 Budapest, Böszörményi út 20-22., ammoa@csango.eu, www.csango.eu

Felelős kiadó: Dr. Legeza László • Felelős szerkesztő: Pákozdi Judit • Munkatárs: Adamik Ágnes

Tervezés: Dávid Szabolcs • Nyomás: Co-Print Nyomdaipari Kft.

MEGJELENIK!

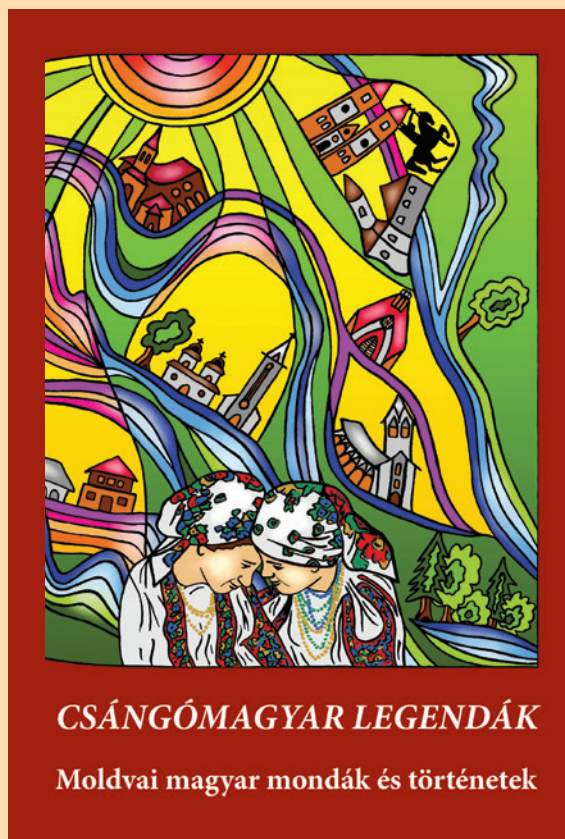
CSÁNGÓMAGYAR LEGENDÁK

Karácsonyra egy különleges könyv lát napvilágot a Keresztszülő-mozgalom 10. évfordulójának tiszteletére, a csángómagyarok sorsa, kultúrája iránt elkötelezettséget érző emberek szeretetteljes összefogásának köszönhetően.

Egy évtizede annak, hogy *Böjte Csaba* atya hívására sokan jelképes keresztszülőként vállalták egy-egy csángó gyermek magyar-tanításának támogatását. Ez idő alatt sok százan csatlakoztak a mozgalomhoz, és önzetlen adományaik ma már több, mint kétezer kisgyermek tanulását teszik lehetővé magyarul Csángóföldön. Elsősorban nekik ajánljuk ezt a könyvet: keresztszülőknak, csángó tanulóknak és a tanáraiknak, de minden néprajz, magyar mese- és mondavilág iránt érdeklődőnek, nyitott szívűeknek, hagyománytisztelőknak, fiataloknak és idősebbeknek egyaránt.

A **Moldvai magyar mondák és történetek** alcímű kötetet **IANCU LAURA** moldvai magyar származású néprajzkutató, író, költő állította össze nagy szakértelemmel és sok önzetlen munkával: mindazokat a moldvai mondákat, legendákat, történeteket, amelyek különböző szakkönyvekben és folyóiratokban jelentek meg eddig, és kiegészítette azokkal, melyeket saját maga gyűjtött Moldvában, amelyek most jelennek meg először kötetben. A könyvben 100 történet található: olyan, a 19–20. század folyamán gyűjtött folklóralkotások, amelyek a moldvai magyar közösségek hagyományos világképéről, történeti emlékeiről, népköltészeti értékeiről hordoz ismereteket, s bepillantást enged az ősi hiedelmekkel átszőtt, hol mesés, hol megrendítően szép csángómagyar mondavilágba. A szövegek a gyűjtők lejegyzése alapján, szövegűen, pontos forrásközléssel jelennek meg a kötetben.

Iancu Laura munkáját sokan segítették. Hálával gondolunk mindazokra, akik az idők folyamán kitalálták, aztán szájról-szájra adták tovább a történeteket közös anyanyelvünkön, de azokra a lelkes kutatókra is, akik összegyűjtötték és közkinccsé tették ezeket. A különlegesen szép illusztrációkat *Csurgai-Horváth Dorottya* készítette, (aki korábban a Naputánjáró-társasjáték borítóját is tervezte), a szerkesztésben Iancu Laurát segítette *Albertné Révay Rita*. A kötet megtervezését és a tördelést *Legeza László* végezte, a szövegek számítógépre vitelét pedig *László Ildikó* vállalta. A Csángómagyar legendárium szép kivitelben, 164x240 mm méretben december elején jelenik meg a Babér Kiadó gondozásában.

EGY KIS MESE A KÖNYVBŐL

Magyarföld határa

Az öregek azt mesélték, hogy valamikor régen a száraz Szeretnél volt Magyarföldnek a határa. Ez ott van valahol a mai Szereten túl, Napfeljövet irányában. (Onyest)

Halász Péter: A moldvai csángó magyarok hiedelmei
General Press Kiadó, Budapest 2005

KEDVEZMÉNNYEL ELŐJEGYZHETŐ, KAPHATÓ!

A Csángómagyar Legendák kötet ára 2500 Ft, de aki előjegyzi és átveszi karácsonyig, az **kedvezményesen megkaphatja 2000 Ft-ért.**

ELŐJEGYZHETŐ: Adamik Ágnes irodavezetőnél, e-mailben (ammoa@csango.eu), vagy levélben (AMMOA, 1126 Budapest, Böszörményi út 20-2.)

ÁTVEHETŐ ÉS MEGVÁSÁROLHATÓ: a fenti címen az irodánkban 2015. december 12-től. Megrendelésre utánvétellel postára is adjuk.

Legyen Ön is keresztapa, keresztanya!

A moldvai csángók falvaiban még ma is elképzelhetetlen, hogy két ember szó nélkül menjen el egymás mellett. Ha többet nem is, két mondatot biztosan váltanak egymással. Tiszteletük jeléül „keresztanyának”, vagy „keresztapának” szólítják egymást, függetlenül attól, van-e köztük bármiféle rokon kapcsolat, vagy egyáltalán ismerik-e egymást. A csángó közösségekben máig jelen van az egymásra figyelés, az együvé tartozás érzése.

Megérdemlik, hogy mi is figyeljünk erre a kis népcsoportra, érezzék, hogy nincsenek egyedül, ők is a magyarsághoz tartoznak! Adjuk meg a lehetőséget a csángó gyermekeknek, hogy magyarul tanulhassanak, hogy megismerhessék a magyarság értékeit szerte a Kárpát-medencében! Ehhez Önnek nem kell semmi mást tennie, mint elvállalni egy moldvai csángó magyar kisgyermek jelképes keresztszülőségét.

Legyen Ön is Keresztapa, Keresztanya! Válgon családtagjává a moldvai csángómagyarok és a keresztszülők közösségnek!

Ha szeretne keresztszülő lenni, jelentkezzen elérhetőségeinken:

ammoa@csango.eu

+36-30-960-5919 • www.keresztszulok.hu

+36-20-564-7055 • www.csango.eu

1 % a csángó oktatás javára

A *Moldvai Magyar Oktatásért Alapítvány* tíz éve alakult meg, s azóta jelentős összegekkel támogatja a moldvai csángók magyar anyanyelvi oktatását. Az alapítvány főként magánszemélyek, keresztszülők és vállalkozók befizetéseiből fedezi a költségek közel felét.

Az alapítvány szorosan együttműködik a *Keresztszülők a Moldvai Csángómagyarokért Egyesülettel*, közösen gyűjtik az adományokat is, mert hisznek az összefogás erejében.

2008-tól lehetővé vált, hogy a *Moldvai Magyar Oktatásért Alapítvány* is fogadhasa az alapítványoknak felajánlható személyi adó 1%-át. Az elmúlt években ez a forrás is hozzájárult ahhoz, hogy újabb moldvai csángómagyarok lakta falvakban is elinduljon a magyar anyanyelvi tanítás. Hálásan köszönjük!

Kérjük, hogy 2016-ben is támogassák személyi adójuk 1%-val a moldvai csángómagyarok magyar anyanyelvi oktatását!

Az alapítvány adószáma: 18710209-1-43